

Dunántúli Harangszó

A NYUGATI (DUNÁNTÚLI) EVANGÉLIKUS EGYHÁZKERÜLET LAPJA

2019. TÉL

Szerkesztői sorok

Elérkeztünk az év utolsó számához. Ebben is sok érdekességet kínálunk olvasóinknak a sok szokásos, de áldásos téma mellett. Az egyháztörténet Lucas Cranach-hal, a teológiai rovat pedig a keresztséggel és az abortusszal foglalkozik. A kerületi oldalakon az elmúlt időszak nagy eseményeiről olvashatunk, míg a megyei oldalak a karácsonyi szokásokról adnak hírt.

Lapunk második felében az utolsó részéhez érkezett Nyitás rovatban a Pünkösdi gyülekezettel és a Berliini Magyar Protestáns Gyülekezettel ismerkedhetünk meg. Varga Gyöngyi arc/képét ismerhetjük meg, és Szokolay Sándor máig ható karácsonyi üzenetének lehetünk részesei. A gyerekrovat után pedig egy most felfedezett könyvről olvashatunk rövid cikket.

A jó olvasás és készülődés után áldott karácsonyi ünnepeket kíván:

Koczor György
főszerkesztő

2020-BAN IS OLVASSA A DUNÁNTÚLI HARANGSZÓT!

Megrendeléseiket az eddigi módon küldhetik el a **gyorgy.koczor@lutheran.hu** email címre, a 8933 Zalaistvánd, Arany J. tér 2. postacímre, vagy a +36 20/824-3444 telefonszámon. Az újság kiadását adománnyal kérjük támogatni, melyet az alábbi számlára lehet befizetni: Számlakezelő: **Zalaistvándi Evangélikus Egyházközség**

Számlaszám: **Uni Credit Bank 10918001-00000028-48030025**

Külföldről: **IBAN: HU20 1091 8001 0000 0028 4803 0025 • Kérésre csekket küldünk!**

A közlemény rovatba kérjük beírni a **megrendelő neve és címe** mellé: **Adomány DH**

(Egy újság egy évre szóló önköltségi ára, a postai költség jelentős emelkedése miatt: 2.000 Ft/példány)

Karácsonyi szűnyogirtás

Első alkalommal félelmetes volt. Hirtelen a Pearl Harbor című film-ben éreztem magam. A pilóta biztosan élvezte, hogy a templomtornyot jobbról is, balról is kicentizte. Majd elkezdte kiengedni a mérget, amellyel a szűnyogokat irtotta.

Azóta nyaranta többször várjuk, hogy jöjjön ez a szűnyogirtó repülő. A pilóta mindig eljátszik azzal, hogy milyen közel tud menni a templomtornyhoz.

A látvány olyan, mint amit a Pearl Harbor-i támadásnál átéltettek a hajókon szolgáló katonák. Azzal a különbséggel, hogy ők egyből tudták, hogy bombázás jön és pusztulás. A mi repülünk csak a szűnyogoknak és kártevőknek jelent halált. A látvány ugyanaz, a tudat azonban egészen más. Hogyan kerül ez ide, Karácsony közelébe?

Isten ehhez hasonlóan cselekszik azzal, hogy Jézusban megjelent, megszületett értünk. Kártevő-mentesítés.

Mert bennünket is sok kártevő vesz körül, és ezek csípnek is. Szinte már viselkedünk tőlük. A Karácsony ugyanis vagy cuki és giccses, vagy a pénzről szól, de többnyire mindkettő jellemzi. Csak a lényeg veszik el. Úgy gondoljuk, hogy átvehetjük az ünnep irányítását. A pásztorokhoz szóló angyali éneket átírjuk, ezzel is érzékeltetve vélt „hatalmunkat”. Dicsőség legyen az Istennek! – hangzik így, és mi is ekképpen mondjuk sok helyen, még az istentiszteleteken is. Mintha a mi kérésünk nélkül nem lenne, nem lehetne Istennek dicsősége.

Isten azonban, a dicsőséges Isten, végrehajtja tervét. Nem cuki giccsben, hanem egyszerű istállóban. Nem gazdagságban, hanem hontalan szegénységben születik bele a világba. Nem bom-

báznak érkezik, életeket elveszíteni, hanem szűnyogirtónak, életeket menteni. Menteni mindentől, ami kárt okoz, ami méreg az embereknek, ami a halálba visz. Hirdetni Isten dicsőségének örömhírét. Hirdetni azt a királyságot, amit itt a töviskoszorúval koronáznak, de Istennél az igazi királyi koronával. Hirdetni, hogy az igazi Kártevő fölött egyedül neki van

hatalma.

Kezdődjön meg a te életedben is a karácsonyi szűnyogirtás! Azért, hogy a te életed is a helyére kerüljön, és ne kérésed, hanem szívből jövő hálaéneked legyen:

Dicsőség a magasságban Istennek, és a földön békesség, és az emberekhez jóakarát. **Koczor György**

Fotó: Karsay Anna

FOLTIN BRÚNÓ SOPRONBÁNFALVI LELKÉSZ 1957-ES IGEHIRDETÉSE ádvent 3. vasárnapjára 2Tim 4,5-8 alapján

„Te azonban légy józan mindenben, a bajokat szenvedd el, végezd az evangélista munkáját, töltsd be szolgálatodat. Mert én nemsokára feláldoztatom, és elérkezett az én elköltözésem ideje. Ama nemes harcot megharcoltam, futásomat elvégeztem, a hitet megtartottam, végül eltételek nekem az igazság koronája, amelyet megad nekem az Úr, az igaz bíró azon a napon; de nemcsak nekem, hanem mindazoknak is, akik várva várják az ő megjelenését.”

Ma azzal szeretném kezdeni igehirdetésemet, hogy egy hírt közöljek veletek: valami egészen nagy dolog van előttünk! Lehet, hogy amit meghirdetek, csalódást okoz, teljesen más vágányon szalad, mint a várakozásaink, azonban ez a nagy tény. A rohanó világtörténet minket személyünkben legmélyebben érintő ténye. Mert Jézus Krisztus megjelenése előtt állunk!

Pál apostol arról beszél, hogy vannak, kik ezt várják. Persze nem mindenki. Akkor is, ma is sokan voltak és vannak, akik nem várták és nem várják. És vannak, akiknek ez bolond beszéd. A való élettől elvonatkoztatott fantaszta agyszüleménye. Ez azonban semmit nem változtat a dolgon. Noét is bolondnak, kissé meghibbant fantasztának tart-

tották, mikor arról beszélt, hogy azért épít bárkát, ahol folyóvíz sincs, mert jön az özönvíz. Jézus Krisztus megjelenése előtt állunk. Ő maga világosan beszélt erről. És ma, az atomkorszak küszöbén közelebb állunk hozzá, mint korábbi korok gyermekei. Az idők jelei nyilvánvalóbbak, mint voltak.

Akik várják, vágyakoznak is utána. Ugyanis akik félnek tőle, akiknek „nem jól jön”, tagadják. Kénytelenek rá. Akik várják, vágyakoznak utána, mert az életük megkoronázását várják tőle. Akik vergődtek abban, hogy „nem azt mívelem, amit akarok, hanem amit nem akarok, azt cselekszem”, és „aki gyönyörködöm az Isten törvényében a belső ember szerint, megtalálom magamban azt a másik törvényt, amely rabul ad engem a bűn törvényének” – azok várják az igazság koronáját, a kísértésektől és bűnmardosásoktól megszabadult üdvözült életet.

Akik várják, feszültségben élnek. Nem tudnak belenyugodni, hogy az életük kényszerűen sodródják a bűnben. És nekifeszülnek, mint a versenypályán futók, mint a ringben a viaskodók. Ahogy Pál harcolt és futott egy életen át, míg el nem mondhatta: ama nemes harcot megharcoltam...

Akik várják, azoknak az élet feladat. Kenyérkereső foglalkozásuk mellett és közben (Pálnak is más volt a kenyérkereső foglalkozása) az evangélista munkáját végzik kisebb vagy nagyobb körben. A Jézus Krisztus felől megnyert meggyőződést, megismerést adják tovább akár csak a gyermekeik felé, vagy a velük érintkező emberek között, vagy ha tetszik, egy gyülekezetben. Életük: szolgálat, amelynek mind teljesebb betöltése szorongatja őket. Ilyen szolgálatok: „Aki egy ilyen kis gyermeket befogad az én nevében...”, „Aki inni ad egynek e legkisebbek közül az én nevében...”. Szolgálat embereknek Jézusért. Bántások és hátrányok tűrő, zúgolódás nélküli elhordozása Jézusért („szenvedj”). Olyan elhordozása, amely bizonyosság. Erősítő, biztató bizonyosság a „testvéreknek”, és elgondolkoztató bizonyosság a kívül valóknak.

Akik várják, nem engedik magukat megmámorosítani. („De te józan légy...”) Igaz, mások róluk tartanak olyasfélét, hogy „édes bortól részegek”, de ők a józanok az életben. Nem szédíti el őket pl. a pénz csillogása és csengése. Nem mámorosítja meg őket a flört, az idegen asszony illata, az idegen férfi jóleső, ígéretesnek tűnő udvarlása. Nem ragadják el szenvedélyek lovai.

Valami egészen nagy dolog áll előttünk! Jézus Krisztus megjelenése. Jó azoknak, akik várják. Érkezése beteljesedés lesz. Balgák, akik nem várják. Megjelenése rémitő meglepetés lesz. Ámen.

DECEMBER

Aki sötétségben jár, és nem ragyog rá fény, bízson az Úr nevében, és támaszkodjon Istenére! (Ézs 50,10b)

Emlékszünk az élményre, mikor alagúton halad keresztül a vonat, és a meglepett, első vonatozó gyermekek felsikoltanak? Egy idő után persze a mókának és nem a riadalomnak szól a sikoly. De a gyermekségünkön túl hány olyan nem várt alagút nyel le minket, ami miatt sikoltani támad(na) kedvünk? Az emberek többségének a szeme az elsődleges érzékszerve. Ha nincs elég fény, nem látunk. Ha nem látunk, bizonytalanok vagyunk. A bizonytalanságtól csak egy gyöngö köhajtás a félelem. Ézsaiás ezekre az „alagúthelyzetekre” ad választ, ha úgy tetszik, kiutat! Isten nem csak a vándorló Izraelnek lehet a sötétben lángoszlop. A hit, ami hozzáköt, a bolyongó élethelyzetekben is lehet világosság. Ott és akkor, amikor az én szemem már nem talál érzékelhető fényt. Az én vakságom nem teszi nem látóvá az Istent! És erre lehet támaszkodni! Erre kell támaszkodni! Persze megpróbálhatok más utakat is keresni, és Isten nem fog leállítani automatikusan, ha helyette mást kutatok. Csak ugye akkor „vak vezet világtalant”. A gyors eredményeket elváró társadalomunk néha elfelejt hosszú távon gondolkodni. És néha elfelejti, hogy minden általunk belátott hosszú táv mögött akad még további távolság. Isten nem a gondok szerterebbenését, az akadályok megszűnését ígéri. Támaszt ígér! Kitartást és hűséget! Világosságot, ami a sötétségből a fényre hív! Isten azt mondja, „kövess”, és ha én követem, akkor Ő kísér. Mindegy, hogy milyen alagút nyel éppen el: betegség, gyász, tönkrement kapcsolatok, saját bűneim miatt rám visszacsapó hullámok. Gondoljunk arra, hogy a sírok ugyanolyan sötétek belül, mint a hosszú alagutak, de egy sírból már ragyogott fel világosság! A sötétben nem csak sikolyok, de imák is felhangozhatnak. Imák, amik támaszkodnak az Istenre! Imák, amik nem fals önbizalomra, hanem követésre sarkallnak! Ámen.

Farkas Ervin

JANUÁR

Hűséges az Isten. (1Kor 1,9)

A korinthusi gyülekezet, amelynek Pál apostol írja a levelét, s benne ezt a szép ígét, egyházi szempontból az „állatorvosi ló” esete. Vagyis minden olyan probléma megtalálható benne, ami csak lehetséges egy gyülekezetben. Széthúzás, pártoskodás osztja meg a közösséget, erkölcselenséget tűrnek meg, nem hiszik Jézus feltámadását, a keresztény göggel rossz példát mutatnak, a közös étkezéseknél nem érvényesül a testvéri szeretet, kétségbe vonják Pál apostoli megbízatását, mintha nem tőle tanulták volna Krisztust. ...

És mégis: az apostol e rengeteg problémával küzdő gyülekezetének hálaadással kezdi a problémák megoldására írt levelét. *Hálát adok értetek az Istennek mindenkor, ... mert ... mindenben meggazdagodtatok, ... nincs hiányotok semmiféle kegyelmi ajándékban, mert hűséges az Isten.*

A hálaadásra nem a gyülekezet ad okot, hanem az Isten hűsége, hogy még mindig, a sok bűn ellenére, mely jelen van a gyülekezetben, hirdetteti Krisztust, megajándékozta őket testével és vérével, megtisztít a bűnöktől, meghallgatja az imákat, a keresztség szentségével gyermekévé fogad, és az örök élet örökösévé tesz.

Dicsekedésre mai egyházunk, gyülekezeteink sem adnak okot. Fogyó létszámok, formális keresztények, szolgálatot nem vállaló egyháztagok, elvilágiasodott hitgyakorlás, a krisztusi erkölcsöt figyelembe nem vevő életmód, a tanulást a konfirmációval befejezett testvérek sokasága – ez a ma egyháza.

És mégis: ma még hangzik Isten ígéje, ma még adja testét és véré, ma még hív, hogy hallgassak szavára, ma még meghallgat, ha szólok hozzá, ma még hitre ébreszt és hitet mélyít, ma még szolgálatra rendel, ma még Krisztus tanulására biztat. Mert Isten hűséges. Ez a mi reménységünk, ez a mi vigaszunk, ezért nyíllhat ma is minden keresztény testvér szája hálaadásra, és mondhatja Pállal együtt: hálát adunk Istennek, mert mindenben meggazdagodtunk, nincs hiányunk, mert hűséges az Isten.

Isó Dorottya

FEBRUÁR

Áron vétettetek meg: ne legyetek emberek rabszolgái! (1Kor 7,23)

Szabadság, sokat emlegetett szó. Amit értünk alatta, annak általában semmi köze a jelentéséhez. Vagy korlátozott értelemben használjuk, a különböző szintű ún. „önrendelkezés” rokon értelmű kifejezéseként, vagy totális individualizmust, mindentől, mindenkitől való szabadságot akarunk, ami értelmetlen, mert miért kellene szabadnak lenni attól, aki jó, sőt az egyetlen és végső jó?! A bibliai bűneset története azt üzeni, hogy az ember Isten ellen dönt azóta is, nap mint nap. Tehát szabaddá válik az egyetlen jótól, és emiatt minden másnak, ami nem jó, tehát bűnnek a rabszolgája lesz. Mivel a mi döntésünk Isten ellen való döntés, ezért ebből az állapotból, a „minden más” rabszolgaságából szabadulni nem tudunk, sőt nem is akarunk. De Isten közbelép és cselekszik értünk: „Hiszem, hogy Jézus Krisztus – aki az Atyától öröktől fogva született valóságos Isten, és Szűz Máriától született valóságos ember – az én Uram, aki engem, elveszett és megítélt embert megváltott. Vagyis minden bűntől, haláltól és az ördög hatalmából megszabadított és magáévá tett; nem arannyal, sem ezüsttel, hanem szent és drága vérével, ártatlan szenvedésével és halálával; hogy egészen az övé legyek, országában vele éljek, neki szolgáljak örök igazságban, ártatlanságban és boldogságban; amint ő feltámadott a halálból, él és uralkodik örökké.” (Luther: Kis Káté.) Amit tehát a vágyott szabadság fogalma alatt értünk, önbecsapás. Krisztus megvásárol bennünket, saját magával fizet értünk, megszabadít hamis szabadságvágyunktól. Mert valóságosan szabadnak lenni azt jelenti: Jézus Krisztusnak szolgálni, aki olyan Úr, hogy önmaga lett szolga értünk. „Ily büntetésre álmélkodva nézünk: / Pásztorunk szenved juhaiért, értünk. / És mert szolgálai adósságba estek, / Az Úr fizet meg.” (EÉ 198. ének 4. vsz.) Isten szeretetének, értünk való döntésének a csodája ez.

Németh Szabolcs

A reformáció programfestője

Eztazelnevezést Lucas Cranach (1472 – 1553) Bölc Frigyes választófejedelem udvari festője kapta. Wittenbergben nagy festőműhelyt vezetett fiaival és segédeivel. Cranachot a protestáns egyházi festészet megteremtőjének tartják. Nem művészi eszközökkel fejezte ki a protestáns tanok lényegét, hanem inkább a tanok tartalmát ábrázolta. Képei úgy olvashatóak, mint egy könyv. Saját nyomdával és könyvesbolttal is rendelkezett. Hamar a reformáció ügye mellé állt.

Jó barátja volt Luther Mártonnak és Melanchton Fülöpnek. Képeiben többször megjelenik Luther és a többi reformátor alakja. Ilyen például „*Der Weinberg des Herrn*” című képe amiben Luthert Isten szőlőskertjének munkásként láthatjuk. A weimari váro-

A réz- és fametszeteket a Cranach-dinasztia segítségével Luther is alkalmazhatta tanainak terjesztésére, röplapok formájában, illetve a Kis Káté és a Luther által fordított német nyelvű Biblia illusztrációiban. A könnyen sokszorosítható grafikus metszetek az írni-olvasni nem tudó emberek számára is közvetítették a Biblia üzenetét, és a lutheri tanokat. Ebben a munkásságban Luther egyik legfőbb partnere az idősebb Lucas Cranach volt, aki nemcsak illusztrációkat készített a Kátéhoz, illetve a Biblia fordításhoz, hanem támogatta is azok kiadását. 1529-nagyon termékeny év volt mindkettőjük számára. Ekkor jelent meg Luther Kis és Nagy Kátéja, a Traubüchlein és a Betbüchlein, minek lapjait Cranach metszetei díszítették.

si templom oltárképét ugyan fia fejezte be, de ebben is vallást tesz(nek) a lutheri tanok melletti meggyőződésükről. Ezen a képen a kereszt tövében álló Keresztelő János és Luther Márton alakjai között életnagyságban odakerült a saját képmása is. A Krisztus oldalából kiömlő vér éppen a mester fejére hullik. Ezzel is kifejezve Krisztushoz és a lutheri reformációhoz való kötődését.

Az idősebb Cranach egyik legkifejezőbb festménye: *A törvény és a kegyelem*. Érdekes módon a festménynek két variánsa van. Az egyik az úgynevezett gothai típus, a másik a prágai típus. Mindkét képen a reformáció központi témája, a bűnös ember megigazolása bontakozik ki. A képeket egy fa bontja két részre. A fa egyik oldala a törvényé, a másik oldala az evangé-

liumé. Amiben különbözik a gothai oltárkép a prágaitól, az az, hogy az elsőn az ember kétszer szerepel, míg a prágai típuson kétszer, a fa tövében ül, ahol az ószövetségi oldalról Ézsaiás próféta, az újszövetségi oldalról Keresztelő János veszi közre, de mindketten Jézusra mutatnak. Mindkét változatban az ószövetségi oldal a bűnbe esett ember reménytelenségét mutatja be. A kép jobb oldalán viszont a kegyelmet tárja fel előttünk. Krisztus az emberek bűneiért ment a keresztre. A bűnös ember egyedül Isten kegyelme és a megfeszített Krisztusba vetett hite által igazul meg a törvény előtt. A kereszt alatt megjelenik a bárány, amely az üdvözítő kegyelmet húzza alá. A kép jobb oldalán az üres sírt, illetve a prágai változatban magát a feltámadott

Urát láthatjuk. Mindkét képváltozatban erős hangsúly kerül a fa két oldala közötti kontrasztra. Bal oldalon, a törvény oldalán a fa levelei elszáradnak, míg a jobb oldalán, az evangélium oldalán üde zöld hajtások sarjadnak. A kép egésze kifejezetten gazdag szimbolikájú. A képről leolvasható az üdvtörténet hármasságos felosztása. A bűnbeesés jeleníti meg a bűn előtti (ante legem), Mózes és a kőtáblák a törvény alatti (sub lege), a kegyelem idejét (sub gratia) a kép jobb oldala fejezi ki. A Cranach-féle oktató kép világosan állítja elélnk a reformatori

üzenetet. Az ember egyedül Krisztus által üdvözülhet.

Irodalomjegyzék:

- Guze, Joanna: *A művészet nyomában, Móra Ferenc Könyvkiadó Budapest, 1978.*
- *Lelkipásztor 91. évfolyam 442-447. o.*

Pablényi Edina

„Krisztus neve által, és a mi Istenünk Lelke által...” (Néhány szóban a keresztségről)

Luther a keresztségről szóló tanítását (is) a páli teológiára támaszkodva fejtette ki: „*A keresztséget tehát mindennapi ruhának kell tekintenünk, azt kell viselnünk állandóan, hogy mindenkor a hitben és annak gyümölcseiben éljünk, hogy megfojtsuk az ömberünket és növekedjünk az újbán. Ha pedig kiesik valaki belőle, térjen vissza hozzá. Mert ahogyan Krisztus, a kegyelem királyi széke (Róm 3,25; Zsid 4,16) nem távozik tőlünk, nem is akadályozza meg, hogy hozzá járuljunk, noha bűnösök vagyunk, ugyanígy változatlan marad minden kincse és ajándéka. Ha a keresztségben egyszer bűnbocsánatot kaptunk, akkor az érvényes marad minden nap, amíg élünk, vagyis a nyakunkon cipeljük az ömbert.*”

A keresztség nem emberi találmány. Jézus rendelte el, sőt komolyan parancsolta, mert szükséges az üdvösséghez. „*Ezért tartsuk kitűnőnek, felségesnek és nagyszerűnek*” – tanítja Luther. A keresztségben Isten cselekszik. Ő kereszstel. Ő ad. A keresztség tehát nem üres jel!

A keresztség megtisztít a bűntől. Már az őskeresztyén gyülekezetben is tanították, de semmi kétségünk nem lehet afelől, hogy Pál apostol is erre utal: „*megmosattatok, megszentelődtetek, és*

meg is igazultatok az Úr Jézus Krisztus nevében és a mi Istenünk Lelke által.” (1Kor 6,11; vö.: Ef 5,26)

A keresztséggel együtt jár a bűnbocsánat kegyelme. A bűn zsoldja a halál – olvassuk a római levélben (Róm 6,23). Az ember alaphelyzete: bűnös. Vagyis: az ember Krisztus nélkül halott. A keresztség viszont kifejezi, hogy Krisztushoz tartozunk, sőt, a Krisztus keresztjéhez. Ahogyan az úrvacsora kegyelmi ajándékánál, úgy a keresztségnél is hangsúlyos: „*értünk adatott!*” Mert ez a drága szentség is, s annak minden haszna Krisztus halálának a gyümölcse.

A keresztség összekapcsolódik Krisztus nevével (vö.: ApCsel 19,5). Ez azt jelenti, hogy a megkeresztelt az Úr tulajdona. Ezért Pál a keresztséget, mint pecsétet jelöli meg (2Kor 1,22). Az előbbiekhöz képest szélesebb itt a hatáskör, mivel a megkereszteltet a jövőre nézve is az Úr mentő kezébe helyezi. A keresztségben először tehát nem az a döntő, ami az emberben megy végbe, hanem ami az Istenben, aki Krisztus érdeméért sajátjának nyilvánítja a megkereszteltet, gyermekévé fogadja, hogy az többé ne ártó, hanem áldó hatalom oltalmában éljen (vö.: Kol 3,3).

A keresztség összekapcsolódik a Lélek ajándékával. A megkereszteltnek ígéret a Szentlélek ajándéka. A keresztség ezért soha nem statikus, hanem dinamikus. Új kezdet! Az új ember pedig élő ember, akinek élete minőségében változik meg. Pál apostol a keresztség hatását mint újjászületést fejezi ki, mely a Szentlélek által végbemenő megújulás (Tit 3,5). E tanítás megértésében segítségünkre lehetnek azok az ígehelyek, amelyekben a Szentlélek mint megígért „foglaló” szerepel (vö.: 2Kor 5,5; Ef 1,13k).

A keresztség Krisztus halálában és feltámadásában részesíti a megkereszteltet (Róm 6,2k; Kol2,11k). Ez bizonyosan páli sajátosság: a keresztséget mint üdvörténést állítja be. A keresztség által részesei vagyunk az új életnek és az örök életnek.

- **A keresztség először halál.** Milyen paradox: az igazi életünk halállal kezdődik. Először az Ő halálával, majd az ömberünk Vele történő meghalásával.

- **A keresztség élet,** hogy amiképp Ő feltámadt a halálból, úgy mi is új életben járunk.

Luther így vall erről: „*a bennünk lévő régi embernek naponkénti bűnbánattól és megtéréstől vízbe kell fulladnia és meghalnia minden bűnével és gonosz kívánságával együtt, és viszont naponként új embernek kell előjönnie és feltámadnia, hogy Isten előtt igazságban és tisztaságban éljen örökké.*”

A keresztség szilárd fundamentum, keresztyén életünk eszkatológiai távlatának mintegy a kiindulópontja, startköve. Ha a keresztségben egyszer bűnbocsánatot kaptunk, akkor az érvényes marad minden nap, amíg élünk. Isten ígérete nem múlik el soha, hanem áll az idők végéig. Luther akkor fogalmazta meg talán a legszebben a keresztség e fontos vonását, amikor a megtérésről úgy beszélt, mint a keresztséghez való visszatérésről.

A keresztség mindennapi harc a bűn ellen. A megkeresztelt ember élete nem nyugodt élet! Senki nem ülhet a babérjain. Nem hivatkozhat a keresztségre, mint valami érdemre. „*Bár szép a kezdet, de a célíg minden el is veszhet*” – figyelmeztet evangélikus korálunk. Csak az él vele helyesen, aki megvívja azt a küzdelmet, amelyre a keresztség szólít, hogy többé ne szolgáljunk a bűnnek.

A keresztség egység a Krisztusban. Szent unió, mely úgy kapcsol össze transzcendens értelemben a mégis közel lévő Szenttel, a Krisztussal, hogy egyúttal közösséget teremt a gyülekezet tagjaival, a szentekkel. Pál az egyházra, mint Isten egyházára tekintett. Az Ágostai hitvallás is szentek közösségéről (congregatio sanctorum) tanít. Nem a mi érdemünk miatt van így, hanem mivel Krisztusba, a Szentbe keresztteltettünk. A keresztség összeköti a földön küzdő keresztyéneket, akik már nemcsak a bűnben egyek, hanem a Krisztusban elnyert bocsánatban, az új életben és az örök élet reménységében is. Erről az új valóságról Pál így tanúskodik: „*Élek többé nem én, hanem él bennem a Krisztus.*” (Gal 2,20)

Természetesen ezek az értelmezések átfedésben vannak egymással, ám végül annyit mindenképpen rögzíthetünk, hogy Pál és nyomában Luther Krisztus halála és feltámadása alapján a keresztséget mint aktuális, jelenben meglévő üdvörténést érti, mely nem egyszerű jelkép vagy szimbólum, hanem örök isteni ajándék!

Weltler Gábor

Az abortuszok nagy kérdése

„*Taniul hívom ma ellenetek az eget és a földet, mert elétek adtam az életet és a halált, az áldást és az átkot. Válaszd hát az életet, hogy élhess te és utódaid is!*” (5Móz 30,19)

meg volt írva, a napok is, amelyeket nekem szántál, bár még egy sem volt meg belőlük.” (Zsolt 139,15-16) A biológiai kutatások eredményei pedig egyértelművé tették, hogy az emberi élet biológiailag a fogantatás pillanatában kezdődik, hiszen már akkor kialakul az új ember DNS-e, amiben minden tulajdonsága kódolva van, és onnantól fogva nincsen egyetlen pont sem a fejlődése során, ahol minőségi ugrás következne be. Az abortuszok során tehát minden esetben egy embert ölnek meg.

Nem véletlenül említettem az írásom elején a pornót. A pornóipar ugyanis elképesztő méretű hatást gyakorol a kultúránkra, miközben eltárgyasítja az embert a szexualitásnak az Istentől rendelt helyén kívül történő gyakorlása által. Egy kultúrában, ahol az emberek eldobható élvezeti cikkekként tekintenek egymásra, könnyen válik egy megfogant gyermek is az élvezetek eldobható melléktermékévé.

Isten útmutatása egyértelmű: a szexuális kapcsolat megélésének a helye a házasság oltalmazó keretei között van, ahol a férfi és a nő, akik a szexuális egyesülés során egy testté lesznek, képesek

Hallottam egyszer egy pornószínészről, aki feleségül vette az egyik „kolléganőjét”. Miután összeházasodtak, megtiltotta neki, hogy továbbra is pornófilmekben szerepeljen. Ő maga azonban ezek után is folytatta a „szakmáját”. Arra kérdésre, hogy miért is van az, hogy a feleségének megtiltotta az együttlétet más férfiakkal, míg önmaga továbbra is rengeteg más nővel létesít szexuális kapcsolatot, így válaszolt: „Ez bonyolult.” Nyilvánvaló, hogy a válasz nagyon is egyszerű lett volna, csak az rámutatott volna viselkedésének súlyos következményeire.

Az abortusz kérdéssel is hasonló a helyzet. Az abortuszokkal kapcsolatban rengetegszer lehet hallani, hogy ez egy bonyolult kérdés. Valójában azonban nagyon is egyszerű: Egy élő ember-e az, amit vagy akit az abortusz során eltávolítanak az anyaméhből? Ha nem, akkor az abortusszal semmi gond nincs, olyan, mint bármilyen más műtét. Lehetnek persze mellékhatásai, de ezt bárki saját felelősségére vállalhatja. Ha viszont az abortusz során egy élő gyermeket „távolítanak el” az anyaméhből, akkor az gyilkosság, és semmilyen körülmények között nem szabadna engedélyezni.

Talán meglepő lehet, de valójában az sem bonyolult kérdés, hogy mikor kezdődik az emberi élet. A Biblia, ha nem is mondja ki szó szerint, de abba az irányba mutat, hogy az emberi élet a fogantatással, a petesejt és a hímivarsejt egyesülésével kezdődik. „*Csontjaim nem voltak rejtve előtted, amikor titkon formálódtam, mintha a föld mélyén képződtem volna. Alaktalan testemet már látták szemeid; könyvedben minden*

felelősséget vállalni a gyermekeikért is, akikben testük egy önálló új testté is egyesül! Az abortuszok jelentős része a házasságon kívül fogant nem kívánt terhességekből adódik. A házasságon kívüli szexuális egyesülés minden esetben fájdalomhoz és lelki törésekhez vezet. Egy nem kívánt terhesség csak nyilvánvalóvá teszi, és fokozza a helyén kívül megélt szexualitás tragédiáját.

Az abortuszok kérdése tehát nem bonyolult, csak a rá adott egyértelmű válasz más súlyos kérdésekre irányítja a figyelmünket, amelyeket igyekeznénk elkerülni: Mik a következményei a „szabad” szexualitásnak? Hogyan szeressünk egy fogyatékos gyermeket, vagy egy olyan gyermeket, aki nemi erőszak következtében fogant? (Hogy miért nem megoldás ilyen esetekben sem az abortusz, annak megértése érdekében csak abba gondoljunk bele, hogy ha egy beteg vagy erőszakból fogant gyermek már megszületett, nem azzal kapcsolatban érvelünk, hogy milyen nehéz kérdés, hogy megöljük-e őt, hanem az a nehéz kérdés, hogy hogyan gondoskodjunk a felneveléséről, és milyen támaszt, segítséget adhatunk a szüleinek!) Hogyan tudunk segíteni a különböző okok miatt rászorult embertársainknak?

Fontos kérdések még, hogy mit tehetünk azért, hogy egyre kevesebb abortusz történjen, és hogy hogyan segíthetünk azoknak az édesanyáknak, akiknek már volt abortuszuk? Ezeknek a kérdéseknek a kibontására egy következő cikkben kerül majd sor.

Dobó Dániel

Örökség és áldás – Artikuláris napot tartottak a Nyugati Egyházkerületben

Lábbal is valljuk meg hitünket! – hangzott a hívás a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület gyülekezetei felé, hogy az egy évszázadig tartó artikuláris időszakra való emlékezésül felkerekedjenek, és együtt adjanak hálát Isten megtartó kegyelméért a Győr-Moson-Sopron megyei Nemeskénen, 2019. szeptember 29-én.

Az egyházunkban egyedülálló történelmi örökségre utalva a szervezők a következő igeverset választották a nap mottójául: „...arra hívtatok el, hogy áldást örököljetek” (1Pt 3,9b). E kettősség, az örökség és az áldás jegyében zajlottak az istentiszteletek és a gazdag kulturális programok, közel ezer résztvevővel.

A 2015-ben, Nemescsóban tartott első emléktúra mintáját követve ezúttal is gyalogosan, lovas kocsik kíséretében tették meg a hívek az út hosszabb-rövidebb szakaszát. Ezzel is visszaidézve őseik önkéntes zárandoklatát, akik 1681 és 1781 között minden vasárnap így jártak istentiszteletre, hogy anyanyelvükön hallgathassák Isten igéjét.

A bükiek csapata már reggel fél hatkor útra kelt, hogy időben megérkezzenek. Hozzájuk csatlakoztak azután a közelebb fekvő Szakonyból, Lövőről, illetve Újkérről induló csoportok. Szemerei János püspök ősei származási helyéről, Répceszemeréről indulva kerékpárral teljesítette a távot, Mészáros Tamás kerületi felügyelő és Ihász Beatrix, a soproni egyházmegye esperese kíséretében.

A nap a Szent Mihály templom előtt tartott megemlékezéssel és koszorúzással kezdődött. Ennek az az oka, hogy a jelenleg római katolikus fenntartásban lévő épület a reformáció beköszöntétől, 1535-től egészen 1732-ig (a gyászévtizedet leszámítva) evangélikus használatban volt. Sőt, altemplomában nyugszik egyik püspökünk, Musay Gergely.

Szemerei János püspök köszöntőjében így fogalmazott: „Áldja meg az Úr ezt a szent helyet, amely római katolikusoknak és evangélikusoknak egyaránt fontos és kedves, hogy összekötő kapocs lehessen közöttünk... Krisztus békessége legyen velünk, hogy épüljön közöttünk itt is az igazi testvériség!”

Az evangélikus templom zsúfolásig megtelt az úrvacsorás istentiszteletre, amelyen Gáncs Péter nyugalmazott püspök hirdette Isten igéjét. Az énekek kísérésében a harkai fúvóegyüttes és a kőszegi gyülekezet kamarazenekara működött közre. Akinek már nem jutott bent hely, a gyülekezeti ház udvarán felállított sátorban, kivetítő segítségével követhette nyomon az eseményeket.

Gáncs Péter a remény fontosságáról beszélt 1Pt 3,8-15 alapján tartott prédikációjában. A mai napot bátran nevezhetjük akár a ki-mozdulás, a kihívás napjának is, amikor mindannyiunknak ki kellett mozdulnunk megszokott komfortzónánkból, hogy útra keljünk, és együtt keressük reménységünk közös forrását – mondta. Majd hozzátette: „Manapság... realisabbnak tűnik a reményvesztett borúlátás, akár a teremtett világ, akár a kereszténység és benne evangélikus egyházunk jövőjére nézünk. De mi nem vagyunk se borúlátók, se derülátók, hanem Krisztus-látók szeretnénk lenni: Órá figyelünk, Őt akarjuk követni.”

Az alkalom végén Baranyay Csaba kerületi missziói lelkész köszöntötte az egybegyűlteket. Majd átadta a szót Joóné Nagy Csilla polgármesternek, aki a házigazda település nevében üdvözölte a vendégeket.

A nyitó istentisztelettel párhuzamosan a legkisebbeket az úgynevezett Mocorgó alkalom várta, amelyen Varga Tamás rábaszent-andrási lelkész egy báb segítségével tanította Istenről a gyerekeket. Az ifjúság számára pedig Simon Attila, a soproni Berzsényi Dániel Evangélikus (Líceum,) Gimnázium, Kollégium és Szakképző Iskola, és Hegedűs Attila, az Eötvös József Evangélikus Gimnázium és Egészségügyi Szakgimnázium iskolalelkészei tartottak könnyűzenés istentiszteletet a Tamás-mise mintájára.

A művelődési ház udvarán álló nagysátorban elfogyasztott ebédet követően gazdag programkínálatból választhattak a résztvevők, érdeklődésüknek megfelelően. A gyerekek kipróbálhatták a Váraljai Péter, sárbogárdi gondnok, fafaragó által hozott népi fajtákat, a kosár- és hajóhintát, vagy éppen a csigafutamatot. Haris-Payer Ilona harkai presbiter vezetésével pedig kézműveskedhettek, például Luther-rózsát készíthettek, vagy fejkendőt díszíthettek.

Égész nap megtekinthető volt a gyülekezeti házban az artikuláris kort bemutató kiállítás, amelyet dr. Krisch András, a Soproni Evangélikus Gyűjtemények vezetője kiegészített a soproni egyházmegye egyháztörténeti jelentőségű műalkotásait és tárgyi emlékeit ábrázoló fotókkal. Szintén sok érdeklődőt vonzott az Életút-labirintus, amelyet a Gyülekezeti és Missziói Osztály munkatársai állítottak össze.

A régió sokszínű értékeit mutatta be a környékbeli kézművesek és termelők vására. Itt az alkotások megcsodálásán túl lehetett bort vagy sajtot kóstolni és mézeskalácsot díszíteni is.

Ugyanezt a célt szolgálta a nagysátor színpadán zajló műsor, ahol egymást követően fellépett a nemeskéri népdalkör, a sopronkövesdi Cifraszűr Néptáncgyűjtés, a völcséji népdalkör és az undi horvát táncsoport.

Ezzel párhuzamosan az evangélikus templomban lelkészek várták mindazokat, akik életükre, házasságukra, családjukra személyes áldást szerettek volna kérni.

A művelődési ház nagyterme megtelt Raffai Balázs BibLab címet viselő bemutatójára. A Líceum kémia tanára bibliai történeteket szemléltetett kémiai kísérletekkel, nagy sikert aratva a fiatal és az idősebb nézők előtt is. Ugyancsak telt házzal zajlott Tóth Károly soproni lelkésznek az artikuláris időről szóló előadása, amelynek a római katolikus templom adott helyet.

A programot az oroszlanói énekkar koncertje, Johann Sebastian Bach 79. kantátája zárta az evangélikus templomban. Ehhez kapcsolódott az úti áldás, amelyet Szemerei János püspök mondott el.

Akik ezen a különleges eseményen a lábukkal is megvallották hitüket, talán elfáradtak a nap végére, de azt is megtapasztalhatták, hogy az igéből és a közösségből erőt és áldást meríthetnek.

AM

Nemcsak két-három lelkész volt együtt Pápán (Nem hivatalos beszámoló egy hivatalos egyházkerületi alkalomról)

2019. augusztus végén tartotta mindhárom egyházkerület a munkaévkezdő lelkészkonferenciáját. A dunántúliai Pápán, a Református Teológiai Akadémia épületében találkoztak.

A távolabbról érkezők szállást is foglaltak; többségében kedden és szerdán voltunk együtt. Hétfőn este én még nem hallottam Németh Kitti és Baranyay Bence lelkészek áhítatát.

Kedden reggeltől vettem részt az alkalmon, amikor Kiss Miklós esperes és Vladika Zsófia espereshelyettes szolgáltak az „egyet se vessetek meg...” bibliai ígéről. Esperes úr egy történet példáján mutatta be, hogy a kis dolgok is nagy jelentőséggel bírnak. Eszerint egy amerikai lelkész új városba költözött, és hamarosan a helyi busszal utazott, ahol a jegyvásárlásnál negyed dollárral többet kapott vissza. A leszállásig gondolkodott, visszaadja-e a többletet, aztán végül így is tett. A sofőr elárulta, hogy próbára tette az új lelkészt, és példamutatása miatt legközelebb az ő gyülekezetébe fog menni.

Steinbach József dunántúli református püspök részletes bibliatanulmánya után csoportokra oszolvva beszélgettünk az ige üzenetéről. Ebéd után több program közül választhattunk, majd Szetelcsy Zsuzsa szociológus előadását hallgattuk meg a hálózatokról, közösségekről, kapcsolatokról. A vacsorát követő esti áhítatot érdekesen, beszélgetősen oldotta meg az idén lelkésszé szentelt Rosta Izabella és Szemerei Benjamin.

A szerdai püspöki fórum után már az evangélikus templomban került sor az úrvacsorai istentiszteletre, melyen Szemerei János mellett Németh Katalin lelkész és Polgárdi Sándor esperes végeztek szolgálatot.

Püspök úr igehirdetése utólag érlelődött bennem, és meghozta a három nap tanulságait. A konferencia témáját adó ígéről beszélt, Jézus ígérte: „Ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben, ott vagyok közöttük” (Mt 18,20).

Örülünk annak, hogy az ellenreformáció idején, majd utána is építettek evangélikus őseink templomokat. Ma pedig azt tartom szükségesnek, hogy a megépített templomainkat kinyissuk, és ne csak az istentiszteletek időpontját közöljük, hanem más jellegű alkalmakat is szervezzünk. Ugyanennyire fontos az is, hogy megbecsüljük a kisebb létszámú, hirtelen kialakuló, kötetlen lehetőségeket is. Az egy-két fős hittanórákat, a látogatásokat, az utcán való találkozásokat, vagy éppen két-három lelkész a konferencia szüneteiben, esetleg a város utcáján vagy üzletében való nem szervezett, de Istentől indított, váratlanul kialakult beszélgetési, imádkozási alkalmait. Jézus szerette a váratlan helyzeteket, mi is kihasználhatjuk a hirtelen jött 30-50 perces szüneteket, és találkozhatunk egymással, vagy telefonon felhívhatjuk ritkán látott ismerősünket. Bízunk Megváltónkban, aki megígérte: ilyenkor is „...ott Vagyok közöttetek...”!

Magassy Zoltán

Felelős: Adámi Mária; maria.adami@lutheran.hu

Karácsony Esztergomban

A karácsony gyermekekkel az igazi! Lehet készülni erre az ünnepre mézeskalács-sütéssel, de úgy az igazi, amikor a karácsonyi istentiszteletben mi is benne vagyunk! Felnőttek, gyermekek, családok együtt! Mi is kimondjuk, kiénekeljük az ünnepet.

Közös munka, ami sok idő, hiszen próbákra kell járni. Még egy vállalás az amúgy is sok esetben rohanásokkal teli ünnep előtti időszakban. Ám mit ér a karácsony, ha valójában csak a külsőségekre készülünk? Mi a karácsony, ha csak rokonlátogatás, ajándék átnyújtása?

Karácsony az Isten testet öltött szeretete, Jézus, aki hozzánk érkezett. Karácsonykor annak kell örülni, hogy Isten közöttünk van kimondhatatlan szeretetével. Erről kell énekelni, beszélni, ebben az örömben kell elteltetnie a szentestének. Ezért örülök annak, amikor karácsony este családok énekelnek nálunk a templomban. Varázslatos, áldott pillanatai ezek a közös örömmek, földre lépett az Isten! Nem kevésbé szép ebben az is, amikor adventben – mint megtudtam a családoktól – a szombati és vasárnapi ebéd közben, amikor mindenki együtt van, már ezt éneklük, próbálják, gyakorolják szülők és gyermekek közösen, mert készülnek a nagy közös éneklésre a nagy gyülekezetben.

Klimentné Ferenczy Andrea

Kültéri betlehem Sárbogárdon

2018. advent 1. vasárnapjára örömmel készültünk a gyülekezet közösségével. Hittanos gyermekek, fiatalok, felnőttek közreműködő szolgálatával, a Gyülekezeti és Miszsiói Osztály által meghirdetett pályázat révén, Sárbogárd városa részére felállíthattunk egy kültéri betlehemet. Már hetek óta énekek, adventi és karácsonyi gondolatok, imádságok elevenedtek meg számunkra. Elérkezett az este. Az alkalom előtt 1 órával gyülekezve a város főterén imádsággal indultunk. Fokozatosan megtelt a tér a kezdetben még bizonytalankodva szemlélődőkkel, majd a kisgyermekes családokkal, érdeklődő kamaszokkal, felnőttekkel. Felcsendült az ének: *„Szeretni nem pusztá szó, A szeretet élő való. Mi Jézustól tudjuk: mi az igaz szeretet, Ki érettünk emberré született...”*.

Majd felhangzottak az igék, gondolatok, imádságok, énekek. Rajtuk keresztül átsugárzott a kültéri betlehem alatt még öt héten át a vízkereszt ünnepéig olvasható örök üzenet: *„Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz Őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.” (Jn 3,16)*

Már szeptemberben kérdezték bennünket, hogy idén folytatjuk-e? Szeretnénk! Szívből kívánunk minden kedves olvasónak áldott ünnepet!

Váraljainé Melis Orsolya

Szentesti agapé

Ahogy a legtöbb gyülekezetnél, úgy Pusztavámon is szokássá vált, hogy a szentesti istentisztelet után családok, barátok, régen látott ismerősök maradtak a templom előtti téren, hogy egymással néhány kedves szót váltsanak. Egyetemről hazatérő fiatalok, külföldi munkavállalók, itthoniak, távoliak találkoztak itt újra egymással. Az évek alatt észrevettük, milyen nagy igény van arra, hogy ez a találkozási lehetőség is megmaradjon. Így a pusztavámi gyülekezet vezetősége 2012-ben úgy döntött, hogy a szentesti istentisztelet után megnyitja a templomkert kapuit, és egy szabadtéri szeretetvendégségre vár mindenkit. A gyülekezet hölgy tagjai süteménnyel készültek, a férfiak pedig a helyszínen teát és forralt bort főztek. Már az első év tapasztalata nagyon pozitív volt, hiszen az istentiszteleten jelenlévők fele ottmaradt ezen a vendéglátáson, azóta ez a szám pedig egyre csak nő. A legutóbbi évben gyülekezetünk szinte minden tagja velünk maradt néhány sütemény, kedves szó erejéig.

Az alkalom ugyanakkor karitatív feladatot is ellát, hiszen a szentestéről megmaradt süteményeket a hölgy testvérek becsomagolják, majd másnap azon gyülekezeti tagoknak viszik el, akik koruk és betegségük miatt már nem tudnak a gyülekezetünkbe eljönni.

Nagyon jó szívvel ajánlom ezt a kedves szokást, szentesti agapét más gyülekezet figyelmébe is.

Ribárszki Ákos

Felelős: Szarka Éva lelkész; istvan.szarka@lutheran.hu

Karácsonyvárás a Marcal menti kis falvakban: Mórachidán és Árpáson

„A szívem mélyén mindig karácsony van. A szívemben rejtgetett zug, ahova visszajárok örülni, maga a karácsony.” (Szabó T. Anna)

Nemrégiben egy ismerősöm kipoztolta az ismert közösségi oldalra, hogy repesve várja a karácsonyt. Nagyon meglepődtem ezen, hiszen még csak szeptember havában jártunk.

Lehet, hogy valójában az egész karácsonyi ünnepkör adventtől vízkeresztig arról szól, hogy minél hosszabb ideig élhessük meg karácsony örömét, hogy szívünknek ebbe a zugába vissza-visszajárjunk örülni?

Melegségre, fenyre, szeretetre éhező lelkünkben azért őrizzük a különféle népszokásokat, családi hagyományokat, hogy ez a benső öröm a lehető leglassabban illanjon el belőlünk?! Lehetséges.

A Marcal menti kétfelekezetű településeinken azonban mára már csupán időseink emlékezetében rémlik fel a mendikálás, karácsonyi adománygyűjtő kántálás vagy házi betlehemezés áldásos, vagy a Dunántúlra jellemző regölés és a Luca-napi kotyolás babonás,termékenységvarázsló szokásai. Ellenben a kis főtereken

dobáljon a bámészkodó apró népek, a házak már fényes girlandokba öltözött az azt jelzik, hogy lakóik ünnepre készülnek.

Nem időpont a karácsony vagy egy időszak a karácsonyi ünnepkör, hanem lelkiállapot. Krisztus, a mi Megváltónk megszületett, és vele, benne, általa lehet békeességben, jóakarattal és könnyűletemesen élni – ez a karácsony igazi szelleme. Szokásaink, hagyományaink változnak, elmaradnak vagy újjáélednek. De ez csak a külsőség, mert a lényeg ez a szellemiség. Erre vágyunk mindnyájan egész évben.

Bakay Beatrix lelkész

Úton Betlehembe – A téti és a kisbaboti gyülekezet készülése az ünnepi időszakra

A karácsonyra való várakozás öröme, az ünnepre való készülődés sokfélesége jellemzi gyülekezeteinket. Mind Téten, mind pedig Kisbaboton nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy az adventi időszak programjai felkészítsenek bennünket arra, hogy tiszta szívvel tudjunk állni a betlehemi jászol előtt, és megpróbáljunk előretekinteni az Úr eljövetelére. Programjainkra nem csak egyházközségeink tagjait hívogatjuk, hanem nyitottak bárki számára a településeken és azon túl is.

A készülődés időszaka a Téli Ifjúsági Fúvózenekar koncertjével kezdődik a téti evangélikus templomban advent első vasárnapjának délutánján. Ezt az alkalmat mindig nagy érdeklődés övezi, évről évre megtelik templomunk. A koncert után egy szabadtéri szeretetvendégségen nyílik lehetőség az egymással való találkozásokra, beszélgetésre egy tea vagy forralt bor és egy kis sütemény mellett. A zenekar tagjai között megtalálhatóak gyülekezeti tagjaink, valamint egykori és mostani hittanos diákjaink is.

Advent második vasárnapján az istentisztelet keretén belül a téti Hajnalcisillag Dalkör ad műsort. Ez is jól példázza, hogy nem csak egyházközségeinknek fontos a karácsonyra való készülődés teljessége, hanem a települések Civil Szervezeteivel, illetve az Önkormányzatokkal is szoros a

kapcsolat és az együttműködés. Ez többnyire jól kiszámítható programokat is eredményez, hiszen egyikünk sem szeretne rászervezni a másik alkalmaira, veszélyeztetve ezzel az adott esemény megvalósíthatóságát és látogatottságát.

Advent harmadik hetében, szombaton délután tartjuk a két gyülekezettel közösen az „Úton Betlehembe” elnevezésű programunkat, ahol hittanosaink adnak elő egy karácsonyváró műsort. Áldásos alkalom ez, ahol minden gyermek előre választhat, hogy miben szeretne szerepelni? Inkább verset mondana, zenélné, egyedül vagy kórusban énekelne, esetleg a színdarab részese lenne szívesebben. A hetekkel korábban kiosztott szöveget, éneket megtanulva állnak a gyülekezet elé, ahol nagy lelkesedéssel, elismeréssel és még nagyobb szeretettel fogadják őket. Ezt követően a gyermekeket és családjaikat egy szeretetvendégségre hívjuk, amit gyülekezetünk aktív tagjai tesznek lehetővé. Így a hittanosok a műsor után, jól megérdemelten elfogyaszthatják a süteményeket és a szendvicset.

Másnap Téten a városi gyertyagyújtás keretében elhangzik egy rövid áhítat, néhány vers szintén a hittanosoktól, illetve egy-két karácsonyi dallam is felidéződik.

Kisbaboton advent negyedik vasárnapjának délutánján, minden évben a falu lakosságával közösen énekelve, egy áldás kísé-

retében gyűjtjük meg az utolsó gyertyát. A készülődés utolsó hetében igyekszünk csak befelé figyelni, egy kicsit elcsendesedni. Ekkor nincsenek külön hétközi gyülekezeti alkalmak – az énekkar, ahol decemberben csak adventi, karácsonyi énekeket tanulunk; vagy a baba-mama klub, ahol az ünnepre hangolódást helyeztük előtérbe anyukákkal és kisgyermekkel, „bezárja kapuit” az adott esztendőre. Ezzel szeretnénk lehetőséget adni arra, hogy mindenki egy kicsit jobban figyeljen oda a körülötte élőkre, szeretteire.

Szenteste, Jézus születésének ünnepén először Kisbaboton, majd Téten tartunk ünnepi istentiszteletet. Ez az alkalom mindig különleges, mert lehetőséget ad a találkozásokra; mindig megható és szeretetteljes, mert egészen felemelő érzés több száz emberrel együtt énekelni a „Csendes éj” kezdetű énekünket.

Isten jelenlétét átélve ünnepelni, megállni egy órára csendben és csak a Megváltóra nézni. Erre készülünk négy héten keresztül fiatalokkal és idősekkel, mindenkivel, aki a gyülekezetünkben megfordul. Igyekszünk átadni valamit abból, amit mi is kaptunk Isten kegyelméből: az összetartozás, a Jézushoz tartozás örömét.

Vladika Zsófia

Felelős: Koháry Ferenc;

ferenc.kohary@lutheran.hu

Karácsonyi készülődés az első szolgálati helyemen

Mióta az eszemet tudom, csak egyféle „karácsonyi ritmus” létezett. Közös süttöttünk mézeskalácsot a nagyanyámmal, a bobai gyülekezetben betlehemezve róttuk az utcákat gyermekkori barátaimmal, együtt kötöttünk koszorút a gyülekezeti házban. Aztán ahogy teltek az évek, és egyre távolabb kerültem az otthonomtól a karácsonyt megelőző időszakban, szélesedett a perspektíva is a készülődést illetően. Az egyetemen másodévesként mi készítettük a hallgatók közös koszorúját, néha kijártunk a Vörösmarty térre hangulatszerzés céljából. Heidelbergben élve aztán megint újabb színfoltok érkeztek az életembe, hiszen az egyébként is bájos város adventben egy teljesen más arcát mutatta az adventi vásárral, a forralt borral és a körhintákkal. A kollégiumban esténként együtt nyitogattuk az adventi kalendáriumot, és advent végéhez közeledve úgynevezett Feuerzangenbowle-t (vörösborból és rumból készült ital) főztek a német srácok, ami szintén egy helyi szokás volt karácsony előtt. A hatodéves helyemen, Kecskeméten már egy kicsit belekóstolhattam abba, milyen a másik oldalról „szemlélni” és megélni a karácsonyi készülődést. A gyerekekkel és az ifisekkel már hetekkel korábban elkezdtük gyakorolni a karácsonyi színdarabot, amit az egyik ifis írt, és roppant frappánsra sikerült. A gyerekekkel verseket, kis betlehemezt és énekeket tanultunk vasárnapi iskolán. Szóval a kerek és teljes gyülekezeti karácsonyt egy hosszas készülődés előzte meg.

Az új szolgálati helyemen, Kaposváron és a környéki gyülekezetekben még egyelőre csak nagy vonalakban látom, mi vár ránk az előttünk álló időszakban. A mernyei iskolában a katolikus hitoktatóval és hittanosokkal összedolgozva alakul és formálódik a gyermekek karácsonyi műsora. Lelkes alsósaim már nagy izgalommal várják a megtanulandó szöveget és szerepet, hiszen ez már előjele a karácsonyi időszaknak. Hasonló lelkesedéssel készülünk advent első vasárnapja előtt a közös koszorúkészítésre és kézműveskedésre Somogyszilben családokkal és hittanosokkal egyaránt. Eddigi életszakaszaimhoz képest más feladatok, újabb élmények várnak ránk, azonban ahogy eddig is, úgy érzem, a közösség, az együtt tervezett és véghez vitt dolgok foglalják majd el a fő helyet. Egyelőre még készítem a lelkem arra, hogy milyen lesz lelkészgyerekként, lelkészként a családomtól távol lenni szenteste és a karácsonyi időben, azonban azt gondolom, hogy mindazt az úrt, amelyet ez jelent, felülírja a legfontosabb: együtt készülni valami olyanra, ami megváltoztat. Együtt várakozni, együtt megélni. Közös készíteni önmagunkat és örülni annak, aki jön.

Rosta Izabella

KÖSZEGHY MIKLÓS VERSEI

ADVENTBEN

Itt bőséges gyümölcsöt terem az élet,
mint szélesebb pizstráng a zúgó felett,
úgy rohan és hasít megszürcült telet.
Nem számít vagyon, sem megannyi érdek,
itt mindenki amennyit bír, annyit ehet.
Itt Isten szól, nem valami bánatos bálvány,
minket selyemként leng körül akarata,
és házunkon kívül maradt rég tilalma,
s megjelent délcegen alakja ma.
Itt dalol a hang és szó táncol száján:
Megváltó, Messiás, Krisztus és Bárány
mind megannyi nyelveknek ős ritmusa,
kopog lila szélajtón advent rítusa,
míg várunk, csak várunk és hallgatunk
báván,
megjön, s reánk lel kis Jósua.

Halk zajjal zúg,
messze csengő szavára felkapom fejem,
kis harang búg,
megszűnik minden, csak ezt figyelem.
Elofvadt már
minden búval, bánattal töltött helyem,
egy angyali száj
azt súgja folyton: kegyelem, kegyelem,
kegyelem.

ADVENT AZ ÉJJELI MEZŐN

Ropogj te tűz, a lángod lássam,
puha szikráid mennybe mennek,
ott fenn ég vásznán, messze ringó
csillagfények dideregnek.

De jó néznom, hogy pislognak,
mint milliónyi aranyvirág,
s tündökölve beragyogják
e kietlen Palesztinát.

De gyakran láttam lezuhanni,
vagy kialudni némelyiket!
Hirtelen-tűz fényük fellobbant,
s vándorútjuk éjbe veszett.

Ropogj szép tűz, jó meleg lánggal,
tarka birkáim, aludjatok!
Amíg egy angyal nem jön erre,
én is jó szívvel nyughatok.

HAMIS ADVENTEK TORA

Várom a csillag felizzását,
magányosan, egyedül.
Azt, hogy Isten jöjjön értem,
ne kívül, de legbelül!

Az olcsó mécsek hamis fényét
várom: mind kialudjon!
Helyükbe egy csillag képen
Krisztus megmutatkozzon!

A lila fényű gyertyák mellett
csak egy pokol lángja ég,
ez a világ végképp múltja,
ne legyen, csak hagyaték!

Nemzedékek közötti találkozások

Különös szimbiózisban él egyházunk két intézménye Sopronban: a gyülekezet szeretetotthona, illetve az Eötvös József Gimnázium van egy telken, egymás mellett – a két intézmény közötti udvaron csak egy sportpálya és egy tujasor jelzi a határt.

Biztos, hogy az idősöknek nem egyszerű elviselni azt, amikor egy-egy tornaórán puffog a labda, de olyan is előfordul, hogy melegebb napokon, amikor a díszteremben nyitott ablaknál tartunk órát, az ötödik órában pár percre le kell állni – a szeretetotthon ebédhez hívó harangja miatt nem hallok a saját hangomat...

Sokan mondják, hogy a generációs szakadékok egyre jobban mélyülnek – ma már nem feltétlenül harcolnak a fiatalok a felettük álló generációval, hanem néha úgy tekintenek rájuk, mint egy régészeti leletre... Persze ez nem általános, de tényleg erős élmény, hogy mintha más nyelven beszélnének. S ha ez így van a közp generációs tanári kar és a diákság

között, mennyivel inkább így lehet az idősök és a gyerekek között, akik között akár hetven éven keresztül van!

Valóban ennyi lenne a kapcsolat? Elviseljük egymást, a két különböző életforma miatti súrlódásokat túléljük? Hiszem, hogy ennél többről van szó.

A nagyobb, szebb kapcsolat legkülönösebb pontja az volt, amikor egy május végi hétfőn beázás után nem tudtuk használni a tornatermünket, így a reggeli áhítatot kint az udvaron tartottuk: kivittük a mikrofont, a hangfalakat, és így szólalt meg az igehirdetés. S miközben beszéltem, eszembe jutott, hogy most egyszerre hallja ugyanazt a prédikációt az unoka valahol a tömegben, illetve a nagymamája a saját szobájában ülve... Különleges és titkos találkozás volt!

Persze igyekszünk ezeket a találkozásokat nem csak esetlegesen, véletlenszerűen megélni. Ennek útjai állandóan változnak, keressük a találkozási pontokat, ami nem mindig egyszerű, hiszen a két intézmény életritmusa nagyon eltér egymástól.

Vannak bejárat utak és új próbálkozások. A reformáció például jó lehetőség arra, hogy a diákok műsort adjanak az idősöknek. Volt, amikor Luther gyermekkorát, volt, amikor énekeit vettük górcső alá egy-egy ilyen alkalomból. Ráadásul ez alkalmat ad a diákoknak is, hogy megismerjék Luthert, gondolatait, kérdésvetéseit.

A legfrissebb próbálkozásnak már voltak előzményei. Három éve az akkori kilencedikes, egészségügyi szakgimnáziumba járó diákok számára adtunk lehetőséget, hogy átmelve a Szeretetotthonba, üljenek le beszélgetni az idősökkel. Az akkori tapasztalatokat felelevenítve, idén újraindítottuk ezt a próbálkozást. Kifejezetten olyan gyerekeket szólítottunk meg, akikről lehetett tudni, hogy nyitottak egy ilyen beszélgetésre, illetve a szeretetotthon lelkésze is olyan idősöknek ajánlotta föl ezt a lehetőséget, akikről lehetett tudni, hogy örömmel tudják fogadni a betérő, náluk sokkal fiatalabb idegent.

Még így is megpróbáltuk felkészíteni a fiatalokat a beszélgetésre - hogyan kezdjenek neki, mire számítsanak-, és még így is bennünk volt a kérdés: tud-e egymással mit kezdeni egy négy szemközti beszélgetésben két ember, akik most látják egymást először, s akiket térben pár méter, életkorban és életvitelben egy szakadék választ el egymástól?

De amikor a fiatalokkal utólag leültünk beszélgetni, csillogott a szemük: milyen jó volt, mennyit mesélt a néni, milyen sok mindenben hasonlítunk, ugyanúgy szereti a sportot, ugyanúgy volt szerelmes, átélt lélekben, hitben mélypontokat és szárnyalásokat... Lelkesítő volt ezeket a beszámolókat hallgatni! Ledőltek az évtizedek falai közöttük – két, egymást szerető és tisztelő ember nézett egymás szemébe.

Az új próbálkozások mellett persze vannak az elmúlt szűk két évtizedben kialakult biztos pontok is. Ilyen biztos pont az advent. Iskolánkban minden adventi áhítaton az épp aktuális 10. évfolyam tart rövid, 10-15 perces gyertyagyújtásos műsort a diákságnak – és az egyik ilyen műsorral átme gyünk az otthonba is, hogy a diákok ne csak társaikkal, hanem a tőlük ötven méterre élő idősökkel együtt is átélhessék Jézus eljövételének várását. Mert ne feledjük, amikor a Jézus születéséről szóló bibliai beszámolókat, a Máté és Lukács szerinti történetet egybeolvastatja fantáziánk úgy, hogy a pásztorok és a napkeleti bölcsek egymás mellé kerülnek, akkor valami nagyon nagy igazságot mondunk ki: a Betlehemi mellett mindenkinek helye van – és ez nem függ a nemzedéki különbségektől sem.

Nem egyszerű ennek a két korosztálynak egymásra találni. Kevés az a család, ahol unoka a nagyszülővel él egy fedél alatt, és az interneten felnőtt nemzedék valóban mintha más világban élne, mint azok, akik talán még a világháborúra is emlékeznek. De épp ezért van szükség arra, hogy ezek a találkozások létrejöhessenek, hogy több legyünk egymásnak, mint labdapuffogás és unott harangszó.

Hegedűs Attila, iskolalelkész

Felelős: Hegedűs Attila; attila.hegedus@lutheran.hu

Felelős: Koczor György; gyorgy.koczor@lutheran.hu

Ádventi és karácsonyi időszak a szombathelyi gyülekezetben

Mint sok más gyülekezetben, Szombathelyen is nagyon fontos időszak az egyházi esztendő eleje. Ilyenkor az összes munkaág kiveszi részét a készülődésből. Az első és legfontosabb alkalom az ádvent első vasárnapjához kapcsolódó ádventi vásár. A Y'sMen klub szervezésében már hónapokkal előtte megkezdődik a készülődés. Előtte pénteken a gyülekezeti tagokkal közösen kötjük meg azokat a koszorúkat, amelyeket a vásárból haza is vihetnek, becsempészve az ádventi hangulatból otthonaikba is. Az előkészülethez tartozik az is, hogy minden évben meghirdetjük a süteménysütő versenyt a felnőttek és gyerekek között, valamint a karácsonyfa-díszítő versenyt az iskolás diákok között, ami szintén a közös alkotás csodájának megélése lehet. A vásár kínálatát adományok alkotják, amelyek között a nőegyleti hölgyek szorgos keze munkája, gyülekezeti tagok adománya, a Reményik-iskolások rajzos alkotásai is megtalálhatók. Többek

között meglepetés dobozok, karácsonyi asztaldíszek, sütemények, naptárak. A vásár ideje alatt a Capito Gitárklub zenél. Az udvari sátrakban, melyeket a férfikör tagjai állítanak fel, különféle ételek közül választhatnak a résztvevők, így az asztalközösséget is együtt élhetjük át azon a vasárnapon. Az ünnepi istentisztelet alatt a gyerekeket játékos foglalkozás várja, ahol mindig egy történettel és hozzá kapcsolódó játékos feladatokkal hangolódnak az elcsendesedés és a várakozás időszakára. A vásár bevételét a hagyományokhoz híven az ifjúsági és gyermekmunkára fordítja a gyülekezet.

Az ádventi időszakhoz hozzátartozik gyülekezetünkben, hogy az iskolás diákok verses, énekes szolgálattal elmennek a szeretetotthonainkba az ott lakóknak örömet szerezve. A diakóniai csoport tagjai a városban élő idős emberekhez mennek látogatni, beszélgetni, kis ajándékkal és ádventi gondolatokat tartalmazó levélkével kedveskedni. A TenSing csoportunk pedig különböző vendégszolgálatokat (pl. Balatongyörökön a KIE ádventi csendességén) vállalnak.

Hagyomány gyülekezetünkben az ádventi szeretetvendégség vagy az ádventi evangelizáció. Ezt próbáljuk évente váltakoztatni. A szeretetvendégségen általában egy rövid kis előadást hallgathat meg a gyülekezet, az evangelizáció pedig háromnapos ígéhirdetési alkalom.

A gyülekezet életéhez a vesperás (zsoltározó) istentisztelet is hozzá tartozik ádventben (csakúgy, mint a bőjti időszakban), ahol az énekek, imádságok segítségével a karácsonyt megelőző héten készülünk együtt a megtestesülés csodájának ünnepére.

A karácsonyi istentisztelet családi alkalmán, szenteste délutánján a hittanos gyerekek szolgálatával tartunk közös istentiszteletet, ahol kis csomagokkal kedveskedünk az ott levő kicsiknek, majd az éjféli ünnepi istentiszteleten ünnepeljük együtt a gyülekezettel, énekelt liturgia keretében Jézus születésének csodáját.

A nagyon gazdag felkészülési idő, az alkalmak különbözősége mind hozzájárul ahhoz, hogy mindenki megtalálja a számára megfelelő alkalmat az elcsendesedéshez és a várakozáshoz.

Torma-Hasza Mónika

Eljövételre várva Celldömölkön

Remélem, hogy a gyülekezet tagjai ugyanolyan izgalommal és örömmel várják az ádventi időszakot, mint én magam. Az egyik legszebb időszaka az évnek sok készülődéssel. Ennek első alkalma az első ádventi vasárnapot megelőző szombaton tartott ádventi kézművesség. Ilyenkor a gyülekezeti házban a hittanosok és szüleik - akikhez csatlakozik néhány óvodás és idősebb gyülekezeti tag – ádventi koszorú és különböző ádventi, karácsonyi díszek készítésével várják az eljövételt: az Úr eljövételét. Tanárok, óvó nénik és szülők vezetésével sok szép dísz készül a szorgos gyermekkezek között. Közben pedig elkészül a gyülekezet ádventi koszorúja is, melyet másnap a templom oltárára helyezünk.

Az ádventi időszakban az eljövételre való várakozás megmutatkozik abban is, hogy minden héten szerdán este ádventi könyörgést tartunk, amikor Isten ígéjére figyelve várakozunk, nemcsak a lakást feldíszítve a különböző díszekkel, hanem a szívünket, lelkünket is felékesítve.

Az egyik legkedvesebb alkalom pedig karácsonyra készülve a Hajnalesillag Evangélikus Óvoda óvodásainak karácsonyi szeretetvendégsége. Korábban a gyülekezeti házban, az utóbbi években pedig az óvoda épületében várják az óvodások a szülőkön és nagyszülőkön túl a gyülekezet tagjait is, hogy szép verseikkel, énekükkel, és boldog szívükkel segítsenek bennünket, felnőtteket is az ünnep üzenetének meghallásában. Az óvó nénik felkészítésével mindig szép élményben lehet részünk. A gyermeki öröm és izgalom a felnőtteket is segíti jobban átélni, jobban megélni karácsony ünnepét.

Remélem, hogy ebben az esztendőben is tudjuk segíteni gyülekezeti tagjaink otthoni karácsonyi készülődését alkalmainkkal, hogy karácsony ne csak egy rövid ünnepi alkalom legyen, hanem igazi, örömteli ünneppé lehessen a szíveinkben! Az Úr közel!

Rác Dénes lelkész

Felelős: Kőrösi Krisztina; krisztina.korosi@lutheran.hu

„A kis Jézus aranyalma, Boldogságos Szűz az anyja.” (A karácsonyi népszokásokról)

A fenti idézet a betlehemezés egyik legismertebb éneke még napjainkban is. A bibliai próféciában vessző sarjad Jessze törzsökéből, virág növekedik gyökeréből. Az alma ezért nemcsak a tudás fájának titokzatos gyümölcse, hanem Isten ajándéka, az ő egyszerűlt Fia is.

A népszokások, mint a betlehemezés is, szoros összefüggésben állnak a kereszténység történetével, és kutatásokkal bizonyítottan a pogány hitvilágba nyúlnak vissza gyökerei. „Az esztendőt az ember mindig kultikus egésznek érezte, és kozmikus fordulatait máig számon tartja. A keresztény egyházi évnek Jézus evangéliumi életéhez igazodó liturgikus rendje az őszövétségi kultusból, az antik pogányság és az európai népek archaikus ünnepelő hagyományaiból ötvöződött össze, egyben ráépült a csillagászati, illetőleg gazdasági évre. Innen az európai népek jeles napjainak szinte testvéri hasonlósága.”

Számos népszokásban, emberi gesztusban már nem is érezzük a szakrális ihletést, jelentést, pedig a lélektani sugallat, illetőleg a történeti folytonosság kétségtelen. A karácsonyi ünnepkör népi hagyományvilága rendkívül gazdag: szentcsaládjárás, bölcsőcske, bábtáncoltatás, paradicsomjáték, ostordurrogatás, betlehemezés, karácsonyi köszöntések; angyali vigasság, kántálás, kóringyálás, mendikálás, pásztlizás.

A **szentcsaládjárásban** a szálláskereső szent család tiszteletére 9 család összeállt, hogy december 15-től karácsony estéig naponta váltakozva a szent családnak, illetve a szent családot ábrázoló képnek szállást adjanak.

Napjainkban is élő hagyománya van a **vitnyédi bölcsőcskének**, amelynek a szereplői: Mária, József, a kis Jézus és 6 leánygyal. Későbbi népszokás a betlehemezésnél, noha itt is csodálatos dalok hangoznak el, végül pedig az ajándékozás sem maradhat el.

A betlehemi esemény előadásának másik, kevésbé elterjedt módja a **bábtáncoltatás**, amely hazánkban főleg a Balaton déli részének katolikus, illetve Szatmár megye református falvaira jellemző. Jézus születésének egyes mozzanatait bábokkal játszották el, miközben a szöveget a szereplők nevében mondták. A kutatások szerint a bábtáncoltatás a középkorban még az oltáron történt, a hívek jámbor gyönyörködésére és épülésére. Később, nyilván a profán elemek miatt a templomból kitiltották, a nép azonban továbbra is ragaszkodott hozzá...

Luther Márton nem volt ellensége a **betlehemes- és paradicsomijátéknak**. Ez utóbbi egy misztériumjáték a teremtés, bűnbeesés és ősevangélium felidézésével, amely Jézus születéséhez vezet el. Az első emberpárban a Paradicsomból való kiűzetést követően feltámadt a bűnbánat, mire Gábor arkangyal a Megváltó születését ígéri meg nekik. Luther puritánabb utódai e naív hangokon és esetlen mozdulatokon felháborodva háborút indítottak ellene a szószéken, így e népszokás az evangélikus közösségekben kihalt teljesen. A hagyományörző nép azonban legalább a **paradicsomjáték életfűjét** átmentette, asztalára állította – az 1800-as évek elején az életfűt a karácsonyfa váltotta –, és a családi körben előtte énekelték szeretett dallamaikat.

Az **ostordurrogatás** a pásztorok karácsonyi mise előtti zajkeltő, gonoszűző szokása volt.

Latin eredetű szóval egyes helyeken (pl. Ipoly mentén, ÉNy-Mo-on) **mendikálásnak** nevezik a karácsonyi köszöntést (a lat. mendicus szó 'koldulót, kéregetőt' jelent). A magyar nyelvterületen a ref. kollégiumok kisdíákját, a legátus kísérőjét nevezték mendikánsnak, aki házról-házra járva ünnepi köszöntőt mondott adományok fejében.

A **betlehemezés**, betlehemjárás mind közül a legősibb. Jézus születésére emlékeztető, liturgikus eredetű, elnépiesedett hagyomány. A legkorábbi betlehemezést egy nógrádi faluban a Szentkereszt-céhe társulat fiatal legénytagjai adták elő a liturgia részeként a templomban, 1684-1694 között.

Székelgyőrdön meglelt férfiak az egész karácsonyi eseményt bemutatták, kellő komolysággal, a liturgikus szolgálat igényével. Később házról-házra járva adták elő a betlehemes játékokat.

A betlehemes rendtartás előírta, hogy „*akik Krisztus születése emlékéen, vagyis a karácsonyi betlehemesben tagok akarnak lenni, azok csak úgy lehetnek, ha következő feltételeket megtartják: nem szabad a kocsmahelységeken forogni, fonóseregekbe lányokhoz járni, az utcákon néma csöndben kell járni, továbbá nem szabad világi énekeket énekelni.*” Aki ezt megszegte, annak a templomot háromszor meg kellett kerülni mezítláb, hajadonfővel, zord időben is...

A betlehemezésben angyalok, pásztorok és az öreg pásztor voltak a legfontosabb szereplők. Miután a háziak beengedték a társulatot, az angyalok vitték a betlehemet, benne az Úrjézussal, Máriával, Józseffel és a Háromkirályokkal, kezükben kard volt, amelyet a játék alatt a betlehemet védelmezve, keresztben tartottak. A pásztorok eljátszották a kisdéd meglátogatását és megajándékozását, és olyan énekeket énekeltek, amelyek a Megváltó köszöntéséről, imádasáról és tiszteletéről tanúskodtak. Végül a házigazda vendégül látta a betlehemezőket, akik ilyen vagy ehhez hasonló áldással búcsúztak „**Adja az ides Jézus, hogy több karácsony napját is megérhessék, békében, egészségben eltölthessék. Adjon Isten bort, bűzát, békességet, lelkünknek örök üdvösséget!**”

Összeállította: Bakó Éva

Bálint Sándor: A nagyünnepek hazai és közép-európai hagyományvilágából alapján

Felelős: Weltler Gábor; gabor.weltler@lutheran.hu

Pünkösdként Bakonycsernyén

A **Magyar Pünkösdi Egyház** sokaknak nem hangzik ismerősen, ezért is köszönöm meg a lehetőségét annak, hogy cikket írhatok. Azon túl, hogy nagy vonalakban leírom az egyház létrejöttének történetét, arról is szeretnék beszélni, hogy mi Bakonycsernyén hogyan éljük meg a hitünket.

Kocsis József vagyok, 2006-ban költöztünk Bakonycsernyére a gyülekezet meghívására. Azóta szolgálunk a helyi gyülekezetben, 2010-től a tatabányai gyülekezetben is, valamint még három gyülekezet van a felügyeletem alatt.

Feleségemmel három gyermeket nevelünk, nagyon szeretünk itt élni és szolgálni az emberek felé. Nagy élmény kirakni a hűtő ajtajára azoknak a fiataloknak az esküvős fotóját, akikkel gyerekkoruk óta foglalkozunk. Ők is szinte a gyermekeinkké váltak.

Szintén nagy élmény számomra a Bakony, mert Isten még azt is figyelembe vette, hogy végtelenül szeretem a hegyvidéki domborzatot. Fantasztikus dolog Isten kreativitását látni és ott élni nap mint nap.

Amikor ideköltöztünk, akkor ünnepelte a gyülekezet fennállásának 80. évfordulóját. Ezekben az időkben tudtam meg sok mindent a gyülekezet múltjáról. A kezdetet 1926-ra teszik, amikor Mihók Imre, helyi lakos az Egyesült Államokból hazatért, hogy a rokonaival, és ismerőseivel megossza az Istenbe vetett hittel kapcsolatos új tapasztalatait. Ugyanis olyan valóságos és erőteljes találkozása volt a Szentlélek Istennel, hogy mindenképp szerette volna elújságotolni.

Keresztényként mindannyian hiszünk az Atya, a Fiú és a Szentlélek, teljes Szentháromság Istenben. Mégis azt látom, hogy az Atyát értjük, a Fiút, az Úr Jézus Krisztust is, de a Szentlélek olyan megfoghatatlan az ember számára. Annak ellenére, hogy nem hús-testben van itt, mint Jézus volt, mégis az Ő munkáján, megnyilvánulásain keresztül nagyon is kézzel foghatóan.

Egyházunk egyik sarkalatos pontja, hogy a Szentlélek Isten a világtörténelemnek ebben az időszakában is cselekvő isteni személy.

Az egyháztörténelem során sokszor találkozunk a Szent-

lélek megnyilvánulásával, de ahogy Isten Igéje progresszivitást mutat, úgy a Szentlélek munkájában is ezt látni. Egyre több területen válik láthatóvá egyértelműen az Ő munkája, egyre több ember fedezi fel az önmagát bemutató Istent.

Nagyszerű olvasni arról is, ahogy évszázadokkal ezelőtt munkálkodott a Szentlélek, de ahogy közeledünk a mi időnkhez, annál izgalmasabb.

A történelmi vonalat tekintve már a XVIII. században létrejöttek evangéliumi közösségek, ahol egyre fontosabbá vált a Szentlélekkel való közösség. 1900-ban egy amerikai bibliaiskola diákjai azt a feladatot kapták, hogy állapítsák meg, mik a Szentlélek-keresztség bibliai bizonyítékai. Miközben imádkoztak, és olvasták az Igét, úgy tapasztalták, hogy leszállt a Szentlélek közérjük, és az történt velük, ami az első

gyülekezetben.

Az Apostolok Cselekedetei 2:2-5-ben így olvassuk: „...hirtelen hatalmas szélrohamhoz hasonló zúgás támadt az égből, amely betöltötte az egész házat, ahol ültek. Majd valami lángnyelvek jelentek meg előttük, amelyek szétoszlottak, és leszálltak mindegyikükre. Mindnyájan megteltek Szentlélekkel, és különféle nyelveken kezdtek beszélni; úgy, ahogyan a Lélek adta nekik, hogy szóljanak.”

Az iskola vezetője máris imaórákat szervezett. Az emberek pedig jöttek, hiszen az akkori társadalom számára is nagyon vonzóvá vált az Isten valóságos megtapasztalása ilyen természetfeletti jelenségek által. Egyre többen csatlakoztak, már gyülekezetek alakultak.

Ott pedig ugyanazt tapasztalták, hogy az emberek egyik pilanatról a másikra meggyógyultak a gyógyíthatatlan betegségeikből, olyan nyelven imádkoztak, amit soha sem tanultak, prófétálni kezdtek, beteltek örömmel, meggyőződésük volt, hogy a valóságos Élő Istennel találkoztak.

Mihók Imre is találkozott velük, és ő is megtapasztalta Isten valóságos jelenlétét a Szentlélek által. Hazalátogatott, mert szerette volna itthon is tudtára adni ismerőseinek, rokonainak, hogy Isten a Szentlélek által ma is itt van közöttünk, és kapcsolatot akar létesíteni az emberrel.

A Pünkösdi Egyház megnevezése is onnan ered, hogy Jézus mennybemenetelét követően, a Szentlélek Isten pünkösdkor eljött a földre, ahogyan azt az Apostolok Cselekedetei 2. fejezetében olvassuk. Ezért a Pünkösdi Egyház hangsúlyozza, hogy az Isten Szentháromság, amiből fontos nem kihagyni a Szentlélek Istent, mert Ő azért jött a földre, hogy ne maradjunk árván Jézus mennybemenetele után sem.

Mihók Imre komolyan vette Isten Igéjének tanítását, hiszen azt olvassuk Pál apostol Efézusiakhoz írt levele 5:18-ban, hogy „...teljesedjétek be Szentlélekkel”.

Ezért 1926. húsvét másnapján összehívta rokonait, ismerőseit a saját házához, és elmondta a tapasztalatait. Aztán imádkozni

kezdt az emberekért, és följegyzések arról tanúskodnak, hogy imája ugyan halk volt, de olyan erő kísérté, amelyet még nem láttak Bakonycsernyén.

Már ezt megelőzően is jöttek haza férfiak orosz hadifogságból is, akik szintén azt fogalmazták meg, hogy betöltekeztek Szentlélekkel. Több ázsiai országban is hasonlóan tapasztalták meg a Szentlélek Isten valóságát.

Magyarországon is terjedni kezdett a pünkösdi mozgalom, egyre több településen alakultak gyülekezetek, és aztán egymással kezdtek kapcsolódni, mignem intézményszerűsült, és egyházzá vált.

Mihók Imre Bakonycsernyén a gyülekezetnek ajándékozta az ingatlanát, és egy kis bővítést követően ez lett az imaház. Mindig újították, bővítették, ma már egy egész épületkomplexum áll rendelkezésre.

Mielőtt Jézus a mennybe ment volna, parancsba adta, hogy: „Menjétek el szerte az egész világba, és hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek. (Mk 16:15) A Szentlélek vezetésében bízva igyekezzünk a parancsnak eleget tenni. Ezért a szolgálatainkat is úgy végezzük, hogy kérjük Isten segítségét és vezetését, hogy életszerű és hiteles legyen az Istent még nem ismerő emberek előtt az, ahogy képviseljük Őt.

Meggyőződésem, hogy a mai változó világban még nagyobb szükségünk van a Szentlélek vezetésére, mint eddig bármikor. Emberileg szinte követhetetlen a világ változása. Igényelnünk kell a Szentlélek bölcsességét, kijelentését és vezetését a mindennapi életünkben, de a szolgálatunkban is, különben nem is tudjuk megfelelően megszólítani a mai rohanó embert.

Az a gyakorlatunk, hogy imádságban kérjük Istent, hogy segítsen nekünk. Tesszük ezt egyénileg, de gyülekezetként is.

Istentiszteletek vasárnaponként fél tíztől kezdődnek és általában fél tizenkettőig tartanak. Az első fél órában olvasunk egy szakaszt Isten igéjéből, és annak a biztatása alapján imádkozunk. Egyenként hangosan is imádkozunk, de szoktunk közösen is hangosan imádkozni, sőt úgy is gyakoroljuk, hogy valaki hangosan vezet, a gyülekezet pedig halkán kapcsolódik hozzá. Amit a hangosan imádkozó mond, arra a gyülekezet tagjai halkán reagálnak.

Ezt követően elkezdünk énekeket énekelni, dicsőíteni Istent. Nem röstelljük az imádkozást az énekek között sem. Utána általában igehirdetés következik, és a végén szintén szoktunk imádkozni az elhangzottak alapján.

Lelkészként a prédikáció témáját is a Szentlélek vezetése alapján választom ki. Olvasom az Igét, imádságban kérem, hogy vezesse a gondolataimat, a jegyzetkészítést abba az irányba, amire szüksége van a hallgatóságnak. Ilyenkor az igéből hangsúlyosabbá válnak egyes gondolatok, témák, azokat elkezdem kifejtetni és megmagyarázni.

Olyan tapasztalatunk is van, hogy a Szentlélek Isten az imádkozáshoz olvasott igét, az énekek szövegét, és az igehirdetést úgy összefűzte, hogy egyetlen fontos témaként hangzott el az istentiszteleten. Fantasztikus megélni az Isten vezetését, miközben laikusok is szolgálnak az alkalmakon.

Ugyanígy kérjük a Szentlélek vezetését az evangelizációk megszervezésében, hogy hol, mikor és milyen hallgatóságot

megszólítva hirdessük az Isten végtelen szeretetét.

A szokásos alkalmakon kívül kirándulásokat is szervezünk, ahol kötetlenebb körülmények között is tudunk beszélgetni. Egyszerűen csak az élet dolgairól beszélünk, a saját nehéz helyzeteinkről is, de közben azt is elmondjuk, hogy milyen módon és milyen mértékben láttuk az Úr segítségét az adott helyzetekben. Fontosnak tartjuk, hogy érthető legyen: mi is olyan emberek vagyunk, mint mindenki más, de bízunk Isten segítségével. Ez az a többlet, ami az Úrral kapcsolatos tapasztalataink alapja.

Laikus kezdeményezésre szociális szolgálatot indítottunk, amelyet a gyülekezetünk működtet. Ez azt jelenti, hogy a nekünk felajánlott dolgokat megpróbáljuk rászorulóknak eljuttatni. Ez nem csak ruha, hanem bútor, háztartási kisgépek, konyhai kiegészítők, stb.

Így segítettünk árvízkarosult családoknak, konyhabűtört és hűtőt vittünk a régi, tönkrement helyett. Más rászorultaknak ruhát, szőnyeget, de akár gyerekülést vagy babakocsit adtunk.

Ezen kívül a kétezi munkánkkal is segítünk. Ha arra van szükség, akkor a gyerekekre vigyázunk, vagy éppen a kezelésre igyekező beteget kísértük el, hogy legyen valaki mellette, aki segít neki.

Önként, szeretetből teszi ezeket a gyülekezet, mert hálások vagyunk azért a sok jóért, amit mi kapunk Istentől. Igyekezzünk csatornáit lenni ezeknek, akár fizikai, akár szellemi kincsekről van szó.

Gyülekezetünknek van egy ukrainai testvérgyülekezeti kapcsolata, feléjük is szolgálunk, adományokat viszünk nekik, és most már második alkalommal készülünk cipősdoboz ajándékokat készíteni és vinni az ott levő árvaházba.

Ezek a szolgálatok a gyülekezet tagjait is mozgásba hozzák, élvezettel és örömmel vesznek részt egy-egy kirakodós szeretetvásáron. Ezeket időnként valamely település központjában szervezzük, beszélünk Jézus Krisztus szeretetéről, és ingyenesen elvihetővé tesszük a portékákat.

A Szentlélek Isten arra mutatott rá, hogy az Apostolok Cselekedetei 6. részében az első gyülekezet szintén ezeket tartotta fontosnak. Elsődleges volt az Isten igéjének a hirdetése, és ehhez kapcsolódott a rászorulókról való gondoskodás.

Szokták kérdezni, hogy honnan tudjuk, hogy a Szentlélek Isten hogyan vezet? Úgy tapasztalom, hogy minél többször bevállaljuk, hogy megtesszük azt, amit a Szentlélek mond, annál biztosabban meg tudjuk ítélni, hogy Isten szólt, vagy csak mi szerettük volna azt hallani.

A személyes és a gyülekezeti életünk döntéseiben is tapasztalom a Szentlélek vezetését, mert inspirál, egy-egy intuícióval rávezet, az igeolvasás közben rádöbbenek, hogy pont arról beszél az ige, ami engem azon a ponton foglalkoztat. Kérjük imádságban Istentől, hogy vezessen bennünket továbbra is.

Kívánom a kedves olvasóknak, hogy hasonlóan tapasztalják meg Isten valóságos jelenlétét a mindennapi életben.

Magyarok között Berlinben – Misszió

„És hogy tetszik a város?” – kérdezik többen is az újonnan érkezőt.

Vajon Berlinben mi a legizgalmasabb? A nevezetességek? A múzeumok? A Brandenburgi kapu? A Berlini fal megmaradt részei? A szép parkok vagy a jó hangulatú éttermek?

A részletek azok, amelyek igazán különlegesek. A Vilmos császár emléktemplom, amely a maga háború után megmaradt állapotában múzeumként működik. Különös épület, de ha jól megfigyelünk egy részletet, más megvilágításba kerül minden: a templom mellett egy felirat hirdeti: „Jesús lebt!”

Különös módon, és jól mutatja be ez az apró részlet mindazt, amit bárhol is élünk a világon, átélhetünk keresztényként: a reményt és az életet Krisztusban.

Ez nem csupán egy „közös nyelv”, amelyet minden keresztény megért, hanem olyan üzenet, amely a reménytelent reményteljessé teszi. Olyan örömhír, amely az Életet hozza a közösségeinkbe.

A mi szolgálatunk elsősorban a misszió területét érinti a Berlini Magyar Protestáns Gyülekezetben. Már 1996-tól van Berlinben magyar nyelvű protestáns istentisztelet, ám eddig a lelkési feladatokat javarészt az éppen Németországban tanuló teológushallgatók látták el. A gyülekezetben nem csak evangélikusok, de más keresztény felekezetek is jelen vannak. Ez nem jelent gondot, hiszen a keresztény hitre, a keresztény közösségre tesszük a hangsúlyt alkalmainkon. Mivel a gyülekezet nem rendelkezik ingatlanal, ezért eddig havi egy istentisztelet volt a Grunewald templom kápolnájában, valamint a tavalyi évtől már egy bibliakör is. Hála Istennek szintén a tavalyi évtől a Berlini Magyar Cserkészekkel is kezdett szorosabb lenni a gyülekezet kapcsolata. (Az előző évben Gömbös Tamás szolgált a gyülekezetben teológushallgatóként.)

Ezt a hagyományt idén tovább folytatjuk és a cserkészekkel még több közös programot szervezünk. Ennek jeleként már szeptemberben részt vehettünk a cserkészek szüreti bálján, ahol egy közös hálaadó istentisztelet keretében köszöntük meg mindazt a jót, amit a Teremtőtől kaptunk. Novemberben együtt gondolkodunk a tisztelet fontosságáról egy lelki nap keretében, decemberben pedig közösen tartjuk a karácsonyi istentiszteletet.

A magyar közösség sokak számára fontos az idegennyelvű környezetben. Ezért is hirdetjük meg programjainkat online, így minél több emberhez eljuthat az esemény híre.

A magyar cserkészek mellett magyar iskola is működik Berlinben. Fontosnak tartjuk, hogy a családok és a fiatalok közösségre találjanak a gyülekezetben is. Ezért olyan alkalmakat is szervezünk az istentisztelet és a bibliakör mellett, amelyek kifejezetten magyar családoknak és a fiatalabb generációnak szólnak.

Egy várhatóan havi rendszerességű ifjúsági beszélgetőkör indul, ahol a hitéleti kérdések kreatív feldolgozására és a közösség megélésére kerül a hangsúly. Fontos, hogy legyen olyan közösség, ahol a fiatalok magyarul tudnak beszélni a hitükről és az életüket érintő fontos kérdésekről. A bibliakört és az ifjúsági alkalmat házi alkalmaként szervezzük a gyülekezetben.

November végén fogjuk tartani az első családi istentiszteletünket a Collegium Hungaricum-ban, Berlinben. Várjuk az alkalomra a magyar családokat, hogy az adventről és Jézus egy „én vagyok” mondásáról beszélgethessünk: „Én vagyok a világ világossága” (Jn 8,12) A családi istentisztelet azért fontos különösen itt, Berlinben, mivel így magyar nyelven, az anyanyelvükön találkozhatnak a gyerekek az evangéliummal. Ezen az alkalmon pedig egészen máshogy, mint egy „átlagos” istentiszteleten, hiszen barkácsolásra, közös játékokra és éneklésre hívjuk őket a szüleikkel együtt.

Berlinben a magyar nyelvű protestáns közösség mellett egy katolikus is működik. A gyülekezetben szolgáló atyával januárra egy ökumenikus alkalmat beszélünk meg, ahol a közösségek is együtt lehetnek, megismerhetik egymást.

Mi a Kőrösi Csoma Sándor Program keretében érkezünk szeptemberben 9 hónapra a gyülekezetbe azért, hogy a magyar közösség életét további alkalmakkal és lelkiekben is megerősítsük. A Kőrösi Programra 2018 óta pályázhatnak egyházi személyek, így lelkészek is. A berlini szolgálatunk kiterjed a környező városokra is: Drezda, Potsdam, Lipcse. Folyamatosan keressük a lehetőséget, hogy megszólíthassuk az itt élő magyarokat és közösséget, gyülekezetet szervezhessünk ezeken a helyeken is. Ezekben a városokban jelenleg nincs magyar gyülekezet, így a kezdeti lépéseket tudjuk csak megtenni a gyülekezetszervezésben, azokat, amelyeket 9 hónap alatt lehetséges.

Hála Istennek, vannak tetterre kész magyar hívek, akiknek segítségére támaszkodhatunk a programok megszervezésében is. Így Drezdában a cserkészektől vehetjük a magyar családok megszólítását. A Drezdában már előre megbeszélt decemberi istentiszteleten kívül rendszeres családi alkalmakat, családi istentiszteletet is szeretnénk tartani az elkövetkezendőkben.

Ugyan sok esetben még csak tervek vannak előttünk, de mégis reménnyel és örömteli várakozással nézünk az előttünk álló hónapokra és szolgálatra. Hiszen ahogy olvassuk: „Mert én újat cselekszem, most kezd kibontakozni, majd meglátjátok!” (Ézs 43, 19)

Sinkó Gábor Vilmos, Sinkó-Szabó Lilla

Az áldás egyetemes, a legősibb szentség

Tudjuk, hogy áldott emberek vagyunk, ez rányitja a szemünket arra, hogy a mindennapokban észrevegyük Isten ajándékait, mondta Varga Gyöngyi Őszövetség-kutató, az Evangélikus Hit-tudományi Egyetem Őszövetségi Tanszékének vezetője.

Varga Gyöngyi Kőszegen született, anyai ágon evangélikus, édesapja viszont katolikus volt, a családban gyerekkora óta meghatározó az ökumenikus szemlélet. Konfirmáló lelkésze

Ittész János, sokat tanult tőle. A községi gyülekezetben több éven át kántori szolgálatot vállalt. Harmadikos gimnazistaként a főtí kántorképzőben érezte az elhívást; az ottani lelkészek bátorították, hogy jelentkezzen a teológiára. Először hárított, tépelődött, mert gyógytornásznak készült, de Isten megmutatta neki, hogy majd a lélek „gyógytornásza” lesz.

– Amikor 1989 őszén elkezdtem a teológiát, azt éreztem, hogy a helyemen vagyok, azt tanulhatom, amit szeretek. Voltak kérdéseim a női lelkészséggel kapcsolatban, az ötödik évben egy mélypontom, vajon alkalmas vagyok-e a feladatra, helyt tudok-e állni egyedül egy gyülekezetben. A félelmek beigazolódtak, mert Miskolcon, a Diósgyőr-Vasgyári Gyülekezetben kezdtem, majdnem ötszáz kilométerre az otthonomtól. Úgy éreztem, nagyon kevés vagyok ehhez. Huszonhárom évesen felnőtt, idős gyülekezeti tagokkal szót érteni, a parókia teljes felújítása, templomrenoválás várt rám. Nagy kihívás volt, de megtanultam bízni: az lesz jó, amit felülről kapok.

Egy év után Németországban, Tübingenben kapott ösztöndíjat. Végül három évet töltött Németországban, ezalatt az idő alatt arra biztatták, hogy jó lenne, ha visszamenne a teológiára, az őszövetségi tanszékre. 1998-ban kezdett tanítani, a tudományos pályafutás, oktatás mellett mindig fontos volt számára, hogy nemcsak tanár, de lelkész is; több éven át egyetemi lelkész is volt, sok szolgálatot vállalt, kereste a találkozási pontokat a gyülekezeti közösségekkel, gyülekezeti lelkészekkel. Évekig Németh Zoltán lelkésszel együtt vezette a lelkészakadémiát, a lelkésztovábbképzés egy formáját.

Az Őszövetség már teológiai tanulmányai idején érdekelte őt. Muntag Bandi bácsi órái, Jób könyve kommentárja meghatározó élmény volt számára. Véleménye szerint az Őszövetség sűrű teológiai üzenettel bír, több

és a tanszékkel. Az egyetemi oktató 2002-ben szerezte meg a PhD doktori címet, már akkor az áldás témája foglalkoztatta őt. 2016-ban habilitált; az Őszövetség nomád teológiája, a vándorlás motívuma az Őszövetségben volt az értekezése témája.

– Kiskoromtól kezdve éreztem, hogy egy teremtő erő, az áldás jelenlétében vagyok. Emlékszem, amikor nagymamám reggelente elindított az iskolába, időnként szembefordított magával és adott egy áldást, homlokomra rajzolt egy keresztet. Ezek a szent pillanatok sokat segítettek aznap. Írni kellene az áldásról, gondoltam, de nemcsak teológiailag körbejárni a témát. A jó szavak nagyon fontosak, mindenkinek szüksége van rájuk. Amikor az első könyv gondolata megszületett, nyáron leültem a számítógép elé, kértem Isten, hogy segítsen. Máig álomyszerű, hogy napokon keresztül írtam, nem kellett erősen győtrőde fogalmazni, hanem jöttek belőlem a szavak, fölülről kaptam azokat. Azóta is tőlem független adomány ez, és nekem csak az a dolgom, hogy közvetítem és továbbadom azt. Ebben az áldáshiányos világban, ahol sok mindent az önzés, a bizalmatlanság, az empátiakészség hiánya ural, elfelejtünk egymással mélyebben kommunikálni, szeretném kicsit az érzékenységet felkelteni. Nem az a célom, hogy evangélikus színárnyalatként csak saját felekezetemben legyen jelen ez az áldás-tudatosság, hiszen az áldás egyetemes. A legősibb szentség. Még mielőtt a keresztségről, úrvacsoráról beszélhetnénk, az ősi, archaikus világban ott van, mint teremtő szó és kézmozdulat. Az áldás réges-rég létező bizonyosság arról, hogy Isten ereje átjár, betölt és megújít.

Az Őszövetségben az áldás inkább materiális karakterű, amely első sorban az élet bőségét, teljességét jelenti. Az Újszövetségben az áldás egy személyben csúcsosodik ki: Jézus Krisztus Isten áldása a világnak. Az Újszövetség görög szavában az áldás inkább verbális

közlést jelez: a kimondott szó, az ige testesíti meg ezt a minőséget. A jó szó, a jó gondolat ilyen értelemben maga Krisztus. Jézus az Isten üdvözlete a világnak. A két testamentum összekapcsolja az áldás teljes tartalmát. A Jézust követő ember ennek az áldásnak hordozója és továbbadója. Nem is tehetünk mást, mint továbbadjuk ezt az áldást.

Varga Gyöngyi Áldáskönyve 2008-ban jelent meg, idén már a nyolcadik kiadásban. A Remény s ég pár évvel utána, az Élők földje című kötet pedig idén tavasszal. Az áldások a mindennapokhoz kapcsolódnak, de az embert kiemelik a megszokott történelekből; ha valaki kap egy áldást, az kicsit ünneppé teszi a hétköznapot, véli a szerző.

– Azért próbálom ezt a témát egyházunkban ébren tartani, mert személyes tapasztalatom, ha áldás-tudatosabban élünk, sokkal hálásabb, örömtelibb életünk lesz. Tudjuk, hogy áldott emberek vagyunk, ez rányitja a szemünket arra, hogy a mindennapokban észrevegyük Isten ajándékait, meglepetéseit és ebbe másokat is bevonhatunk. Ez közös alap, közös nevező, így elvezethet az ökumené mélyebb megéléséhez. Nemcsak felekezetközi, hanem vallásközi szinten is.

Varga Gyöngyi több áldáskönyvet nem tervez, de az adventi és böjti időszakhoz, lelki úthoz meditációk, lelki szövegek gyűjteményét igen. Teológiai szakkönyvvvel is készül, szeretné megírni magyar nyelven az áldás teológiáját.

Arra a kérdésre, hogy mit jelent számára advent, azt válaszolja: ez az időszak segít ráfordulni Krisztus testté lételeének ünnepére. Évek óta már azt jelenti számára, hogy kicsit lelassul, mélyebben és lassabban próbálja élni a tanítványság útját, odafigyelve az apró ajándékokra, amiket Isten hoz a mindennapokba. Csendes csodák ezek, amikkel Isten meglátogat minket. Isten karácsonyi világa tele van követekkel, egyesek útban vannak feléd is, mondja.

Karácsonykor édesanyjával együtt otthon ünnepel, de arra is adódott alkalom, hogy olyan emberekkel töltsön az advent utolsó időszakát, akiknek nincs vagy nem lehet karácsonyuk, mert magányosak, kórházban vannak, nincs fedél a fejük fölött. Szeretne minél több embernek karácsonyt ajándékozni; próbálja észrevenni azokat, akiknek ez hiányzik az életükből, számukra is lelki tartalmat, ünnepi érzést vinni.

Balla Emőke
Fotó: Magyari Márton

Magyar Karácsony

Már a karácsony sem az igazi, más volt egykor..., régen..., otthon..., gyermekkoromban..., hallani gyakran az ünnep közeledtével.

A külsőségek változhatnak, változatlan azonban, immár kétezer éve karácsony evangéliuma.

Szokolay Sándor különös fogékonysággal élte meg gyermekkorai karácsonyait.

Szülőfalujában, a délkeleti határszélen, advent idején több betlehemes csapat járt házról-házra, hogy elmondják a karácsonyi örömhírt, meg persze, hogy szert tegyenek némi kis pénzre, esetleg természetbeni adományra.

Szokolayéknál szívesen látták a kántáló társulatokat, már hetekkel előbb gyűjtötték a honoráriumnak szánt aprópénzt, és a kínálós-kalácsból is jutott mindenkinek. A későbbi operaszerzőt elbűvölte a karácsonyi események egyszerű, mégis őszinte megjelenítése. Felnőttként is vallotta, hogy a kunágotai betlehemesek életre szóló zenei és dramaturgiai élménnyel ajándékozták meg.

Az Orosházáról származó szín-evangélikus családban az ünnep spirituális részét különösen komolyan vették. A Csanád megyei faluban csak néhány evangélikus család élt, a szörvényt gondozó lelkészek hetente tartottak hittanórát, havonta egyszer pedig házi

istentiszteletet. A kiképzésnek ez a formája cseppet sem volt kevésbé hatásos és maradandó, mint az ország túlsó szélén egy evangélikus lelkészcsaládban, jó évtizeddel később, a háború után.

Az evangélikus gyerekek illetett tudni a Lukács szerinti karácsonyi evangéliumot, soha nem felejtve a történet lényegét: a Betlehemi gyermek a világ megváltója, aki küldetését a golgotai keresztfán fogja beteljesíteni. Ez a szemlélet, bizony, nem kedvezett az ünnephez kötődő romantikus tradícióknak, mégis inkább fokozta, mintsem mérsékelte a karácsony jelentőségét.

Az új korszaknak „köszönhetően” ez az ünnep sem kerülhette el a „korszerűsítést”. Magát az ünnepet nem sikerült végképp eltörölni, a betlehemi történetet azonban egyházi és privát szférába kényszerítették. Azután már csak valami télvíz idején ünnepelhető eszmét kellett találni az elszánt reformereknek. Szinte magától adódott a fenyőfa.

Egy időre fenyőünneppé módosították a karácsonyt, az ajándékot meg a télapó hozta. A kedves, szakállas vénembernek addig hírét sem hallottuk, ám felbukkanása után három héten belül kétszer is meglátogatta kisgyerekeket: december elején a Mikulást helyettesítette, hónap végén meg a Jézuskát vagy az angyalakat.

Hamarosan kiderült, hogy a fenyőfa-télapó páros nem felel meg az előzetes elvárásoknak. Odahaza, legtöbbször a hagyományos módon ünnepeltek, persze nem tette mindenki közhírré. A templomokat pedig, még a legkeményebb, szigorúan ellenőrzött időkben is zsúfolásig megtöltötték az igazi karácsonyhoz makacsul ragaszkodó hívők.

Bizonyos, hogy a „korszerű” karácsony iránti ellenszenvet növelte, hogy – a hagyományos ünnep elidegeníthetetlen része – az egyházi zene és a spirituális népének, egyaránt karanténba kerültek. Nem volt egyszerű az óvodai és iskolai télapó ünnepségekhez ideológiailag megfelelő, igényes zenei anyagot találni. Az új idők új dalai közül csak néhány vált közismertté. A karácsonyi népének sorából pedig egyedül a Kodály által Nógrád megyében gyűjtött „Kiskarácsony, nagykarácsony” kezdetű felelt meg a tartalmi elvárásoknak, és az is csak azért, mert harmadik és negyedik versszak valahogy elfelejtődött. Ez utóbbiakban már nemcsak kulináris örömről és ajándékokról esik szó, hanem Jézusról és Szűz Máriáról is.

A hangversenytermekben olykor elhangozhatott egyházi ünnephez kapcsolódó zene, de még véletlenül sem a kérdéses ünnepkör közelében. Megfelelő időben hallani a Karácsonyi oratóriumot, vagy valamelyik passiót csakis a megfelelő helyen lehetett, nevezetesen a templomokban.

Tanulmányai során Szokolay Sándor hittanórán tanult ismeretei zenei megerősítést nyertek.

A Karácsonyi oratóriumban Bach egyazon korál más-más feldolgozásával érzékelteti a mű elején az adventi Messiás várását, az utolsó tételben pedig Krisztus küldetésének győzelmét. Természetesen a szakrális Szokolay művekben is tetten érhető az üdvörtörténet egyes mozzanatainak egymásra vetülése.

1981-ben jött el az ideje, hogy a szívének annyira kedves karácsonyi népénekeket feldolgozhassa kórusra és zenekarra. A művekből hanglezet készült, a Magyar Karácsony aranylemez lett.

Szokolay Sándor családjában évtizedek óta nincs ajándék Szenteste a karácsonyfa alatt. Nem szerette a „konzum-karácsonyt”. A családfő az évek folyamán egyre nagyobb nagytárgy készített Lukács evangéliumának második fejezetéről, hogy a karácsony igazi ajándékát villany nélkül, gyertyafény mellett tudja felolvasni családjának. Kézírásának megromlása után számítógépen komponált és ezúton küldött, kottás karácsonyi üdvözlőket szeretteinek. Utolsó aktív karácsonyán a Filippi levél második fejezetének néhány sora volt a zenés köszöntő: „Jézus nevére minden térd meghajoljon, menyeeiké, földieké és föld alatt valóké. És minden nyelv vallja, hogy Jézus Krisztus Úr az Atya Isten dicsőségére.”

Szokolayné dr. Weltler Magdolna

(A szerző Szokolay Sándor özvegye, és Weltler Ödön lelkész lánya)

A Szokolay életmű sorsa

A Szokolay hagyaték gondozásával a Legend Art Kiadó és a Szokolay Sándor Alapítvány foglalkozik. A monumentális életmű 400 zeneművet és több ezer oldalnyi írást tartalmaz. A kéziratok digitalizálása, a művek közreadása, népszerűsítése, koncertek szervezése családi vállalkozás keretében történik. Az életmű fennmaradása mellett legalább olyan fontos, hogy az alkotó szellemisége is tovább éljen.

A két éve megjelent *Hogy is kezdődött?... Levelek a diákevekből* című könyv és a kiadvány CD melléklete, valamint a *Zene-bona* című fiatalkori zongoradarabok gyűjteményének közreadása új utak előtt nyitott kaput.

A kiadó célkitűzései fokozatosan körvonalazódtak, a szellemi hagyaték gondozására többéves ütemterv készült. Az elképzelések megvalósítása önerőből nem valósulhatott volna meg, ezért jelentett rendkívüli segítséget az Emberi

három korcsoportban. A pályázatra jelentkezők száma és a pozitív visszajelzések igazolták a verseny létjogosultságát. A Virtuózokkal való együttműködésnek köszönhetően egyre sikeresebbek lettek a SZIA események.

A művek hiteles megszólalása és méltó előadása is az életmű fennmaradását szolgálja. 70 Szokolay címmel a zeneszerző műveit bemutató hetven részes online videósorozat készült, betekintést nyújtva a zeneszerző szülő, kamara és kórusműveibe. Az online megjelenés előnye, hogy a produkciók sokkal több emberhez eljutnak itthon és külföldön, mint a hagyományos zenei kiadványok esetében. A Virtuózokból ismert rendkívüli tehetségek mellett, kiváló magyar művészek és együttesek előadásában szólnak meg a Szokolay művek.

A 2019 októberében indult 70 Szokolay videósorozat,

heti rendszerességgel követhető a Youtube – Szokolay csatornán, a Szokolay Sándor Alapítvány Facebook oldalán és a Papageno blogon. Valamennyi közreműködő rendkívüli odaadással és lelkesedéssel vett részt a munkában, ennek köszönhetően fantasztikus előadásban szólnak meg a kompozíciók.

Az elmúlt két évben megvalósult program a Magyar Karácsony hangversennyel zárul a Zeneakadémia Nagyertermében, 2019. december 9-én, hétfőn este 19 órakor.

Erőforrások Minisztériuma és a Magyar Művészeti Akadémia támogatása.

A művek kiadása, a Szokolay összkiadás előkészítése, a koncertek szervezése, de még a felvételek készítése sem biztosíték a figyelem felkeltésére. Nem várható el az ifjú nemzedéktől, hogy felfedezze a Szokolay életművet, el kell őket hozzá vezetni.

A gyermekkor első élményei meghatározó jelentőségűek – vallotta a komponista. Meggyőződése volt, hogy az élmény alapú zeneoktatás csodákra képes, ezért minden alkalmat megragadott kis védencei lelkesítésére. A Szokolay InspirArt (SZIA) kezdeményezés az ifjú generációkat szólítja meg. A bennük rejlő tehetség felfedezésére és kiművelésére kívánja ösztönözni a fiatalokat. Az alapítvány 2018-ban hirdette meg első alkalommal a SZIA zeneszerzőversenyt 21 éves kor alatt,

jén megjelent Magyar Karácsony lemez 100.000 példány eladását követően lett aranylemez. A klasszikus feldolgozású karácsonyi énekek, betlehemesek tiszta áhitattal és kedves népi humorral fűszerezett, könnyen befogadható zeneművek. A hangverseny első felében a 2. SZIA zeneszerzőverseny díjnyertes művei szólnak meg az ifjú alkotók és előadók tolmácsolásában. Szünet után a Magyar Karácsony és a Mohácsi Betlehemes következik a világhírű Pro Musica Leánykar és a Zeneakadémia Szimfonikus Zenekarának előadásában. Vezényel: Antal Mátyás, műsorvezető: Becze Szilvia. Gyönyörű estének ígérkezik a Szokolay Sándor halálának 6. évfordulóján megrendezésre kerülő hangverseny, meghitt hangulatban, fiatal előadókkal. *A nagycsaládosoknak, rászorulóknak a terem befogadóképessége erejéig a szervezők ingyenes belépőt biztosítanak (info@szokolay.hu).*

Kedves Olvasóim!

Túrmezei Erzsébet: Karácsonyi Katica

Katicának egyszerre volt a születésnapja az Úr Jézussal. S ha jött a tél, és hulldogálni kezdett a hó, ha elkezdtek kipirult arccal karácsonyról sugdolózni a gyerekek, úgy érezte, hogy neki több köze van a karácsonyhoz, mint másnak, hiszen ő a kis Jézussal egy napon született. És ha Éva nagy alvóbabát kér, és Jutka korcsolyát, ő valami még nagyobb, mindennél sokkal nagyobbat kérhet, mert ő azon az estén született, amikor a Megváltó Betlehemben. Valami egészen nagyot... de mi legyen az?

Este is ezen gondolkozott kis ágyában, amíg csak le nem csukódott a szeme. És egyszerre csak tele lett fénnel a szoba. Hófehér angyal suhant be az ablakon.

– Gyere velem, karácsonyi Katica! Gyere, válaszd ki a karácsonyi ajándékodat!

Egy kicsit repültek a fehér erdők-mezők felett, azután ragyogó kapuhoz értek. Az angyal megkopogtatta, a kapu kinyílt. Ő, volt a Mihályi bácsi kirakatában is sok szép játék, de mi volt Mihályi bácsi boltja ehhez az égi bolthoz képest! Kedves kisebb-nagyobb angyalok sűrögtek-forogtak benne.

– Tessék, tessék, karácsonyi Katica! -kínálgatta az egyik kis angyal.

– Még ne válassz, Katica! – tanácsolta útítársa –, még nem láttál mindent.

És kivezette a szép égi boltból, keresztül a sötét kerten. Kis barlangba léptek be. Jászol volt benne, és a jászolban egy kicsiny gyermek. Ó, Katica gyorsan letérdelt. Ott térdelt már a jászol mellett az angyal is.

– Most már választhatsz! – súgta.

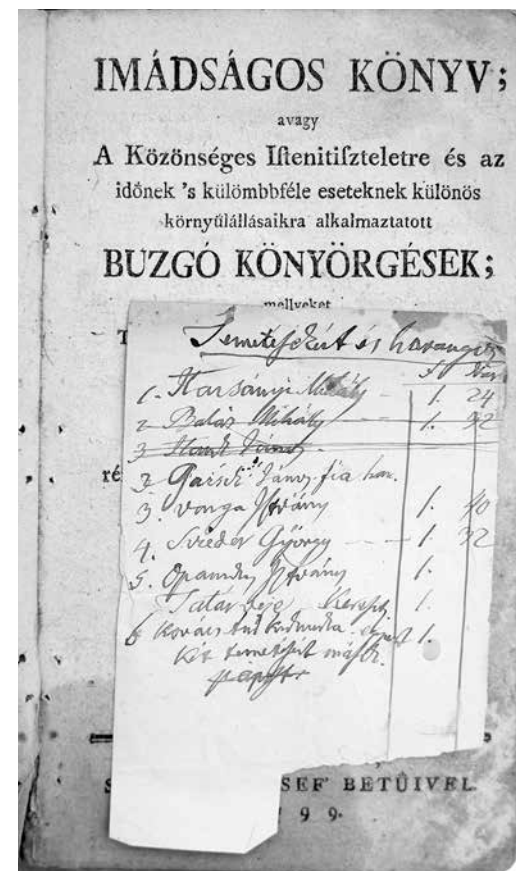
– De hogy vigyem őt haza? – kérdezte a kislány, mert a szíve azt dobogta, hogy a Megváltót kell választania.

– Sose aggódj rajta! Elbírod!

És szelíden odatette a kis Jézust karácsonyi Katica karjaiba. Katica ujjongani szeretett volna. Elindult haza. Mintha nem is ő vitte volna Jézust, hanem Jézus őt. Az éjszaka angyalok énekétől zengett. Igaz, hogy mindez csak álom volt, és karácsonyi Katicának fel kellett ébrednie, de kitanakodta édesanyjával, hogy a gyönyörű álom valóra válhat, ha ő igazán az Úr Jézust választja karácsonyi ajándékkul. S akkor lesz még csak igazán karácsonyi Katica.

Szeretettel: Váraljainé Melis Orsolya, Orsi néni

Ágenda a XVIII. századból

emlékezők nevei. (Édesapánk elődje volt ő a gyóni gyülekezetben.) Hogy tőle mikor örökölte vagy vette Melczer Dezső, az 1907-től Galgagyörkön szolgáló lelkész, nem derül ki, de azt tudjuk, hogy halála (1921) után özvegye, pálfalvai Hankus Ida óvónő nagybátyánknak, az éppen teológiára járó aszódi fiatalembernek, Ruttkay-Miklían Gyulának adta tovább 1923-ban. Lehet, hogy Melczerné Aszódra költözött? Lehet, hogy Gyuszi bátyánk Galgagyörkön szupplikált? Ki tudja? De az biztos, hogy nagybátyánk 1953-as halála után nem volt a hagyatékában, valaki már az antikvárium polcaira tette. Csak az 1900-as évek végén vásárolta meg egy gyűjtő, és mostanában döntötte el, hogy megkeresi az utolsó jelzett tulajdonos leszármazottait.

A 400 oldalas vastag könyv több részből áll. LAISTROMot is állított össze szerkesztője. Az első részben a HÉTKÖZNAPI KÖZÖNSÉGES ISTENI TISZTELET

rendjét és témáit sorolja fel, a második a JELES INNEPNAPOKra való imádságok, a harmadik rész a KÜLÖNB-FÉLE SZÜKSÉGEKRE SZABOTT KÖNYÖRGÉSEK, a negyedikben a JÓTÉTEMÉNYEKÉRT VALÓ HÁLAADÁSOK foglaltatnak.

De a legérdekesebbek a kézzel írott temetési imádságok, búcsúztatók, a cédulán szereplő nevek, a nyomtatott szövegbe beleírt megjegyzések. Mind szakértő kutató után kiáltanak.

A könyv borítóján ez áll: 1. BORÍTÓ: ntű. özv. Melczer Dezsőné ajándéka 1923. (Melczer Dezső (Acsa 1882-Galgagyörk 1921) evangélikus lelkész felesége pálfalvai Hankus (?) Ida óvónő /+1964/)

ifj. Ruttkay Miklían Gyula ev.theol 1923.

2. CÍMLAP: IMÁDSÁGOS KÖNYV; avagy A Közöséges Istentiszteletről és az időnek 's különbözőféle eseteknek különös környüállásaira alkalmaztatott BUZGÓ KÖNYÖRGÉSEK; melyeket Több mély Tudományú; különös kegyességű és nagy érdemű FŐTISZTELENDŐ FÉRJ-

FIAKNAK betes munkájából, részszereint öszveszedett, részszereint idegen nyelvekből Magyarra fordított, és maga költségén közönségessé tett Horváth Sámuel a B.Tamási Aug. Conf.lévő szt Ekklesiának Lelki Tanítója GYÖRBEN, STREIBIG JÓZSEF BETŰIVEL 1799.

3. CÍMLAP BELSŐ OLDAL: Luk.1.10 A kösségnek sokasága imádkozék vala a reggeli és estvéli áldozatnak óráján.

Fil.4,6. Minden kéréstekben és könyörgésekben háláadásal egyetemben, a ti imádkozástok nyilván való legyen Isten előtt.

I.Tim. 2, 1.2 Intelek titeket, hogy mindeneknek előtté legyenek könyörgések, imádkozások és háláadások minden emberekért; a Királyokért és minden Meltóságban lévőkért, hogy békességes és tsendes életet éljünk, minden Isteni félelemmel és tisztességgel.

4. FÉL OLDALAS LATIN SZÖVEG (Előszó?):

Aláírás: Dávid Perlaki Distr. Senior Prim. Ecclesiaszt et Censor Librorum. mp.

A 3. oldal ELŐL JÁRÓ BESZÉD (Ennek utolsó bekezdését eredeti írásmód szerint idézem.)

Az utolsó jegyzés pedig tsak abból áll, (mellyet könnyen elis hagyhattam volna) t.i. miképpen kellessék a legelől írt rövid fohászokdalokkal élni? – A bölcs Tanító minden előforduló alkalmatosságot haszonra tud fordítani – .....

Végre még azt is ide tehetem, hogy ezen munkátska koránt sem olly tökéletes, hogy még többis ne járulhatna hozzája, nem is akarja senkinek kezét az újabbnak szerzésétől megtartóztatni, ...

Élj tehát az Úrban Szerelmes Szolgatársam! ezzel a munkával, ha tetszik, de ne tsak egyedül az Isten dicsőségére a Te számadásodra bízott lelkeknek vigasztalásokra, s az igaz kegyességben való erősítésekre. Íráam Nagy Gere'sden Martius 15-dik napján 1796-dik esztendőben. Az Úrban jóakaró Atyádfia

Horváth Sámuel a N.Gere'sdi Aug. Conses.tartó Evang. Gyülekezetnek Tanítója

*Bencze Imréné Ruttkay-Miklían Ágnes
Fotó: Koczor Márton*

Dunántúli Harangszó

A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület lapja
Megjelenik negyedévenként

Felelős kiadó: Szemerei János püspök

Megbízott felelős szerkesztő és terjesztés: Koczor György

Email: gyorgy.koczor@lutheran.hu

Telefon: +36 20/824-3444

Korrektor: Miklósné Jancsó Hanna

A szerkesztőség címe: 8933 Zalaistvánd, Arany J. tér 2.

Szerkeszti a Szerkesztőbizottság

Megrendelhető: E-mail: gyorgy.koczor@lutheran.hu

Postacím: 8933 Zalaistvánd, Arany J. tér 2.

Az újság kiadását adománnyal kérjük támogatni, melyet az alábbi számlára lehet befizetni:

Számlakezelő: Zalaistvándi Evangélikus Egyházközség

Számlaszám: UniCredit Bank 10918001-00000028-48030025

Külföldről: IBAN: HU20 1091 8001 0000 0028 4803 0025

Készült az Asperján Nyomdában

Tördelés: RENZOL Dekor Reklámstúdió, Zalaszentgrót

A cikkek tartalmáért a szerző vállal felelősséget!

ISSN 1416-9770 • A hátapon az új nemespátrói temető templom harangja látható.